

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

**«Η παροχή κοινωνικών Υπηρεσιών ως Δημόσια Πολιτική σε
τοπικό επίπεδο. Το παράδειγμα του Δήμου Καλαμάτας»**

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Φωτεινή – Μαρία Παπαγεωργίου

Επιβλέπων καθηγητής: Ευστράτιος Γεωργόπουλος

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Καλαμάτα, Μάϊος 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

**«Η παροχή κοινωνικών Υπηρεσιών ως Δημόσια Πολιτική σε
τοπικό επίπεδο. Το παράδειγμα του Δήμου Καλαμάτας»**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Φωτεινή – Μαρία Παπαγεωργίου

Επιβλέπων καθηγητής: Ευστράτιος Γεωργόπουλος

Εγκρίθηκε από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης την 09/06/2022

Ευστράτιος Γεωργόπουλος , Επιβλέπων

Ευγενία Μπιτσάνη, Μέλος

Αναστασία Βουτυνιώτη, Μέλος

Καλαμάτα, Μάιος 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY *of the* PELOPONNESE

School of Management (Kalamata)

Department of Business and Organization Administration

POSTGRADUATE PROGRAMM MSc-MPA

PUBLIC ADMINISTRATION AND LOCAL GOVERNMENT

«The provision of social services as a public policy at a local level.

The example of the Municipality of Kalamata»

Postgraduate student : Foteini - Maria Papageorgiou

Supervisor: Eustratios Georgopoulos

Postgraduate thesis

Kalamata, May 2022

Περίληψη

Η εννοιολογική προσέγγιση του όρου «Δημόσια Πολιτική» καθώς επίσης και του όρου που σχετίζεται με την «Παροχή Κοινωνικών Υπηρεσιών» δεν προσδιορίζονται ευκόλως, γι' αυτό άλλωστε έως και σήμερα δεν έχει δοθεί σαφής και κοινά αποδεκτός από την επιστημονική κοινότητα ορισμός για τις παραπάνω έννοιες. Η απόπειρα προσέγγισης αμφοτέρων των παραπάνω όρων καθώς επίσης και του όρου της Κοινωνικής Πολιτικής, για τους λόγους που θα αναπτυχθούν κατωτέρω, κρίνεται αναγκαία προκειμένου να υπάρξει η κατά το δυνατόν βέλτιστη αποτύπωση των διαλαμβανομένων στην παρούσα εργασία. Η εννοιολογική αποτύπωση των αμέσως παραπάνω όρων κρίνεται εξόχως σπουδαία, καθόσον η δημιουργία των Κοινωνικών Υπηρεσιών κατ' αρχήν, συνακόλουθα δε η αποτελεσματική τους δράση και η εξυπηρέτηση του σκοπού δημιουργίας τους, ήτοι του Δημοσίου Συμφέροντος των εξυπηρετούμενων από αυτές, είναι προαπαιτούμενο έτσι ώστε να κατανοηθεί πληρέστερα η παροχή των Κοινωνικών Υπηρεσιών, ως Δημόσια Πολιτική, εν προκειμένω, στην περίπτωση του Δήμου Καλαμάτας. Στην παρούσα εργασία, μεταξύ άλλων, παρατίθενται οι λειτουργικές δομές του Δήμου, καταγράφονται οι απόψεις των χρηστών των Υπηρεσιών αυτών και προτάσεις σχετικώς με την καλύτερη λειτουργία των δομών αυτών, ενώ δια ερωτηματολογίου διανεμηθέντος στους χρήστες των δομών αποτυπώνονται οι απαντήσεις τους, τα απορρέοντα εκ της έρευνας συμπεράσματα καθώς και προτάσεις για το μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: Δημόσια Πολιτική - Κοινωνικό Κράτος - Κοινωνικές Υπηρεσίες - Δήμος Καλαμάτας

Abstract

The conceptual approach of the term "Public Policy" as well as the term related to the "Provision of Social Services" are not easily defined, which is why up today no clear and commonly accepted definition of the above meanings has been given by the scientific community. The attempt to approach both of the above terms, as well as the term of social policy is deemed necessary in order to have the best possible reflection of what is included in the present work, for the reasons that will be developed below. The conceptual depiction of the immediately above terms is considered extremely important as the creation of Social Services in principle and consequently their effective action and service of the purpose of their creation, meaning the Public Interest of those served by them, is a prerequisite to fully understand the provision of Social Services, as Public Policy, in this case, in the case of the Municipality of Kalamata. In the present work, among others, the functional structures of the Municipality are presented, the opinions of the users of these Services are recorded and suggestions regarding the better operation of these structures are presented. A questionnaire was distributed to the users of the structures, their answers and the results were recorded and finally suggestions for the future were made.

Keywords: Public Policy - Welfare State - Social Services - Municipality of Kalamata

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Abstract	5
Περιεχόμενα	5
Συνοτομογραφίες	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	9
Δημόσια Πολιτική και Κοινωνικό Κράτος.....	9
1.1 Η έννοια και τα χαρακτηριστικά της Δημόσιας Πολιτικής.....	9
1.2 Η Δημόσια Πολιτική και οι κοινωνικές της επιπτώσεις	11
1.3 Το Κοινωνικό Κράτος ως θεματοφύλακας κοινωνικής πολιτικής.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	15
Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση	15
2.1 Εισαγωγικά	15
2.2 Εννοιολογική προσέγγιση του όρου Κοινωνική Πολιτική.....	17
2.3 Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα και τον Ευρωπαϊκό χώρο	19
2.4 Το νομοθετικό πλαίσιο της Κοινωνικής Πολιτικής στην Ελλάδα	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	29
Η παροχή κοινωνικών Υπηρεσιών ως Δημόσια Πολιτική	29
3.1 Εισαγωγικά - Ο Δήμος Καλαμάτας σήμερα	29
3.2 Ο Δήμος Καλαμάτας και τα χαρακτηριστικά του	29
3.3 Η Δομή του Δήμου Καλαμάτας	34
3.4 Η Διεύθυνση Πρόνοιας του Δήμου Καλαμάτας.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	46
4.1 Εισαγωγικά	46
4.2 Συμπεράσματα	63

4.3. Προτάσεις.....	65
Βιβλιογραφία	66

Συντομογραφίες

Α.Τ.Ε.Ι.: Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

ΑΣΠΑΙΤΕ: Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Κατεύθυνσης

Γ.Γ. : Γενικός Γραμματέας

Δ.Ε.: Δημοτική Ενότητα

Δ.Ε.: Δημόσιας Εκπαίδευσης

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Κ.: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ε.Σ.Π.Α.: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης

Ε.Σ.Υ. : Εθνικό Σύστημα Υγείας

ΕΛΣΤΑΤ: Ελληνική Στατιστική Αρχή

ΕΟΚ : Ευρωπαϊκή Οικονομική Ένωση

Ερ.: Ερώτηση

Ι.Ε.Κ.: Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Κ.Α.Π.Η.: Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων

Κ.λπ.: και τα λοιπά

Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών & Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες [ΚΔΑΠ – ΜΕΑ]

λ.χ.: λόγου χάρη

ν.: Νόμος

Ν.Π.Δ.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

Ο.Α.Ε.Δ.: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

Ο.Γ.Α.: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων

ΟΤΑ : Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Π.Ε.: Περιφερειακή Ενότητα

Π.Ε.: Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης

Πελ/σου: Πελοποννήσου

Σ: Σύνταγμα

Τ.Ε. Τεχνολογικής Εκπαίδευσης

Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Δημόσια Πολιτική και Κοινωνικό Κράτος

1.1 Η έννοια και τα χαρακτηριστικά της Δημόσιας Πολιτικής

Ήδη κατά το παρελθόν έχουν γίνει αρκετές απόπειρες προσέγγισης της έννοιας της Δημόσιας Πολιτικής, με τον ορισμό του J. Anderson να χαρακτηρίζεται από έντονα σημεία σαφήνειας και λειτουργικότητας, καθώς προσδιορίζει την έννοια αυτή ως «Μια σειρά σκόπιμων και σχετικά σταθερών ενεργειών, που αναπτύσσονται από κυβερνητικά σώματα και γενικότερα επίσημους φορείς εξουσίας, για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος ή ενός ζητήματος που προκαλεί το ενδιαφέρον»¹. Περαιτέρω, πλέον του παραπάνω ορισμού παρατίθενται οι προσεγγιστικές απόπειρες ερμηνείας του Easton (1953), ο οποίος ως Δημόσια Πολιτική χαρακτηρίζει την «... εξουσιαστική κατανομή αξιών για την κοινωνία...», του Dye (1975) κατά τον οποίο «... οι κυβερνήσεις επιλέγουν ή δεν επιλέγουν να πράξουν...», του Eyestone (1971) όπου η Δημόσια Πολιτική χαρακτηρίζεται ως «... οι σχέσεις της κυβέρνησης με το περιβάλλον της ...», του Rose (1969) κατά τον οποίον πρόκειται για «... για μακρά σειρά λίγο – πολύ συσχετιζομένων ενεργειών καθώς και οι συνέπειές τους σε αυτούς που αφορούν ...» και του Jenkins (1978), ο οποίος εννοιολογικά προσδιορίζει την Δημόσια Πολιτική ως «... ένα σύνολο συσχετιζομένων αποφάσεων που λαμβάνονται από έναν πολιτικό ή μια ομάδα πολιτικών και αφορά στην επιλογή στόχων και μέσων για την επίτευξή τους στα πλαίσια μιας συγκεκριμένης κατάστασης όπου κατ' αρχήν αυτοί οι δρώντες θα έχουν τη δύναμη να τις υλοποιήσουν.....». Ανεξαρτήτως του ποιος εκ των παραπάνω ορισμών αποδίδει πληρέστερα την έννοια της Δημόσιας Πολιτικής, είναι

¹ Anderson J (1995), «The Exaggerated Death of the Nation – State», In: J. Anderson, C. Brook & A. Cochrane (eds.), A. Global World Re-ordering Political Space. Oxford: Oxford University Press and The Open University : 65-106

προφανές πως αυτή άλλοτε ορίζεται με την στενή του όρου έννοια και περιλαμβάνει μόνο τις πολιτικές αποφάσεις και τους φορείς δημόσιας εξουσίας (Easton και Dye), άλλοτε πάλι φέρει στοιχεία ευρύτητας και περιλαμβάνει το σχέδιο δράσης της, που συνίσταται στην υλοποίηση των πολιτικών αποφάσεων (Rose και Jenkins), ενώ σε άλλες περιπτώσεις δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στο περιβάλλον της δημόσιας πολιτικής (Eyestone). Σε κάθε περίπτωση όμως ανεξαρτήτως των όσων έχουν αμέσως παραπάνω αναπτυχθεί κοινή συνισταμένη και βασικός πυλώνας σύνδεσης όλων των προσεγγιστικών της έννοιας αποπειρών είναι η παρουσία των επισήμων φορέων εξουσίας και των κυβερνητικών σωμάτων (οποιασδήποτε βαθμίδας) ως βασικών δρώντων της Δημόσιας Πολιτικής.

Εστιάζοντας στον πρώτο των αναπτυχθέντων ορισμών, δίχως να αγνοούνται οι λοιπές εννοιολογικές προσεγγίσεις, αναμφίβολα προκύπτουν εξ αυτού ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διαπνέουν την έννοια της Δημόσιας Πολιτικής και τα οποία έχουν ως ακολούθως:

A. Πρόκειται για δράση σκοπιμότητας, η οποία βασίζεται σε στοιχεία προγραμματισμού και επιδιώκει την επέλευση συγκριμένων αποτελεσμάτων τα οποία δεν έχουν στοιχεία τυχαίων ή τυχηρών γεγονότων αλλά είναι μεθοδευμένες ενέργειες από την πλευρά της Διοίκησης οι οποίες και σκοπούν στην επίτευξη συγκεκριμένου στόχου ο οποίος και έχει εκπονηθεί από την πλευρά του επιχειρούντος Οργάνου, προκειμένου να επέλθουν τα οριοθετημένα και σαφώς προσδιορισμένα αποτελέσματα.

B. Εκπονείται και εφαρμόζεται από επίσημους φορείς εξουσίας οι οποίοι έχουν ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να αναλάβουν δράση στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, ως αυτές έχουν οριοθετηθεί και προκύπτουν από το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου δρουν και επιχειρούν προκειμένου να επιτύχουν τους επιδιωκόμενους στόχους. Με άλλα λόγια πρόκειται για συντεταγμένες και εντός των προβλεπόμενων νομικών στεγανών και τιθεμένων νομικών κανόνων δικαίου, ενέργειες, οι οποίες επιδιώκουν σαφή και συγκεκριμένα αποτελέσματα, επ' ωφελεία του πολίτη, μετουσιώνοντας μια εκ των αποστολών του Κράτους που συνίσταται στην ανάπτυξη και την κοινωνική πρόοδο των πολιτών.

Γ. Αποτελείται από μια σειρά αλληλένδετων και συνεχόμενων ενεργειών που λειτουργούν ως οντότητα που φέρουν χαρακτηριστικά ακολουθίας και δη την θέσπιση των κανόνων δικαίου που χαρακτηρίζουν την Δημόσια Πολιτική το μεν, αλλά και την μετουσίωση των κανόνων δικαίου και την πρακτική των εφαρμογή προκειμένου να εξασφαλιστεί η εφαρμογή των στην καθημερινότητα επ' ωφελεία του τελικού αποδέκτη που είναι ο πολίτης. Με άλλα λόγια η

Δημόσια Πολιτική συνιστά απότοκο της θεσπιζόμενης νομοθεσίας και αποτελεί εκτελεστική πράξης εμπειρεύουσας στοιχεία εξαναγκασμού.

Δ. Δύναται να έχει χαρακτήρα δράσεως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ενεργεί επιδιώκοντας ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα αλλά και αδράνειας στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες οι φορείς εξουσίας, σε αντίθεση με την περίπτωση δράσεως, αποφασίζουν να μην ενεργήσουν για κάποιο ζήτημα μη λαμβάνοντας σχετική απόφαση.

Ε. Περιλαμβάνει τις επιδιώξεις των Δημοσίων Φορέων και όχι αυτό το οποίο έχουν ως πρόθεση να πράξουν μελλοντικώς. Το παραπάνω διαφοροποιεί την Δημόσια Πολιτική από την εξαγγελία, καθώς στην δεύτερη περίπτωση εκφράζονται σκέψεις – δηλώσεις πρόθεσης και επιδιωκόμενου μελλοντικού αποτελέσματος που δεν συνοδεύονται από τη λήψη αποφάσεων δράσης.

1.2 Η Δημόσια Πολιτική και οι κοινωνικές της επιπτώσεις

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί πως ήδη από το 1964 ο Lowi διαφοροποιεί τις δημόσιες πολιτικές αναλόγως των επιπτώσεών τους στην κοινωνία και τις διαχωρίζει σε διανεμητικές, αναδιανεμητικές, ρυθμιστικές και αυτορυθμιστικές.

- Οι διανεμητικές πολιτικές χαρακτηρίζονται από την κατανομή παρεχόμενων υπηρεσιών και γενικών ωφελειών είτε σε τμήματα του πληθυσμού, σε ομάδες προσώπων ή νομικά πρόσωπα. Έτσι επί παραδείγματι αυτές οι πολιτικές μπορεί να συνίσταται στην δανειοδότηση μιας εταιρίας προκειμένου να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική, την παροχή κινήτρων σε ομάδες προσώπων (π.χ. συνεταιρισμούς) για την ανάπτυξή των, την ύπαρξη φορολογικών ελαφρύνσεων κ.λπ. με κοινό συνήθως χαρακτηριστικό της περίπτωσης των διανεμητικών πολιτικών να είναι η χρήση δημοσίων κονδυλίων.
- Οι αναδιανεμητικές πολιτικές παρουσιάζουν δυσκολίες, καθώς πρόκειται για προσπάθειες ανακατανομής οικονομικών αλλά και θεσμικών πόρων οι οποίες διαταράσσουν κεκτημένα ατομικά δικαιώματα, καθώς αναδιατάσσουν και δημιουργούν μέσω της αναδιανεμητικής πολιτικής αναταράξεις στους πολίτες εξαιτίας της πολιτικής αυτής.
- Οι ρυθμιστικές πολιτικές, ως προκύπτει και από την λεκτική διατύπωση του όρου θέτουν όρια και περιορισμούς ως προς την συμπεριφορά τόσο του ατόμου, ως μονάδα, όσο και των πολιτών, ως κοινωνικό σύνολο. Με άλλα λόγια η εφαρμογή τους περιορίζει την ελευθερία της επιλογής και την ευχέρεια δράσης θέτοντας σχετικούς περιορισμούς ως προς τις δυνατότητες

ενεργειών με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα ρυθμιστικής πολιτικής να είναι οι ποινικές διατάξεις που αποσκοπούν στην μείωση της εγκληματικότητας.

➤ Οι αυτορυθμιστικές πολιτικές αποτελούν κατά πολλούς υποσύνολο των ρυθμιστικών πολιτικών, καθώς στην περίπτωση τους ο έλεγχος ασκείται από την ίδια την ομάδα ως μέσο προστασίας αυτής και των γενικότερων συμφερόντων της όπως για παράδειγμα η εξασφάλιση ειδικής αδειας από τον οικείο σύλλογο για την άσκηση μιας επαγγελματικής δραστηριότητας.

Σύμφωνα με τον Edelman (1964) η Δημόσια Πολιτική μπορεί να διακριθεί ως υλική και συμβολική το μεν και ως ουσιαστική και διαδικαστική το δε. Έτσι, στην μεν πρώτη των αμέσως παραπάνω περιπτώσεων οι υλικές πολιτικές δίδουν υλικούς πόρους στους αποδέκτες τους ωφελώντας τους την στιγμή που ταυτοχρόνως μπορεί να αποδυναμώνουν κάποιους άλλους. Την ίδια στιγμή οι συμβολικές πολιτικές δεν έχουν υλικές επιπτώσεις στους πολίτες, αλλά επιδιώκουν την προάσπιση αξιών όπως η κοινωνική δικαιοσύνη, η προάσπιση ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Τέλος και ως προς την ενότητα των επιπτώσεων των Δημοσίων Πολιτικών αναφέρθηκε πως αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως ουσιαστική αλλά και διαδικαστική. Στην μεν πρώτη των περιπτώσεων οι ουσιαστικές πολιτικές συνίστανται στις ενέργειες της πολιτείας να συνδράμουν στην βελτίωση των όρων διαβίωσης των πολιτών όπως λ.χ. με την κατασκευή της γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου, προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος μετάβασης από το ένα γεωγραφικό διαμέρισμα στο άλλο, να εξασφαλισθεί η μετάβαση από την μια περιοχή στην άλλη με λιγότερο κίνδυνο για τον πολίτη κ.λπ., στη δεύτερη δε περίπτωση οι διαδικαστικές πολιτικές σχετίζονται με τον τρόπο λειτουργίας και την εσωτερική οργάνωση των εκάστοτε φορέων υλοποίησης της Δημόσιας Πολιτικής.

Ήδη παραπάνω αναφέρθηκε ότι πέραν της διάκρισης των δημοσίων πολιτικών αναλόγως των επιπτώσεών τους αναλόγως του εύρους συμμετοχής των προσώπων στην πολιτική διακρίνονται τρία επίπεδα². Η μικροπολιτική (micropolitics) συνίσταται στην προσπάθεια κάρπωσης για τους ιδίους ωφελειών συνεπεία της κυβερνητικής δράσης - πολιτικής, την στιγμή κατά την οποία στην μακροπολιτική (macropolitics) επιδιώκεται από την πλευρά της κυβερνητικής δράσης και πολιτικής ακριβώς το αντίθετο, ήτοι η δια των ενεργειών της Διοίκησης ωφέλεια απροσδιόριστου αριθμού προσώπων για την προαγωγή του Δημοσίου Συμφέροντος. Τέλος κατά την διάκριση της πολιτικής υποσυστημάτων (subsystem politics) περιλαμβάνονται οι σχέσεις μεταξύ κυβερνητικών, διοικητικών υπηρεσιών και ομάδων συμφερόντων.

² Redford, 1969

1.3 Το Κοινωνικό Κράτος ως θεματοφύλακας κοινωνικής πολιτικής

Στην ενότητα που προηγήθηκε καταγράφηκε η εννοιολογική προσέγγιση του όρου Δημόσια Πολιτική, η οποία είναι αλληλένδετη με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και κοινωνικής πολιτικής. Πριν προχωρήσουμε στην εννοιολογική αποτύπωση των όρων Κοινωνικές Υπηρεσίες και Κοινωνική Πολιτική δέον είναι να γίνει σαφές πως η παροχή των υπηρεσιών αυτών εναρμονίζεται με την γενικότερη κοινωνική πολιτική η οποία υπαγορεύεται από τους Συνταγματικούς Θεσμούς και την κείμενη νομοθεσία. Με άλλα λόγια οι παρεχόμενες κοινωνικές υπηρεσίες συμπορεύονται και αλληλεπιδρούν με την κοινωνική πολιτική, καθώς η τελευταία αποτελεί έκφραση Κοινωνικού Κράτους.

Η ύπαρξη Κοινωνικού Κράτους ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα με σεβασμό στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα αποτελεί τον θεμέλιο λίθο προκειμένου να μιλούμε για Κράτος Πρόνοιας και κράτος Κοινωνικού χαρακτήρα με παροχές κοινωνικού χαρακτήρα με σημείο αναφοράς την πρόοδο σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Δίχως τα παραπάνω σε καμία περίπτωση δεν μιλούμε για Κοινωνικό Κράτος και κατ' επέκταση ύπαρξη κοινωνικών υπηρεσιών, σε οποιαδήποτε βαθμίδα, καθώς στην περίπτωση αυτή έχουμε την Διοίκηση πλήρως απομονωμένη και εμφανώς αποστασιοποιημένη από και προς τον πολίτη, ενεργούσα απουσία του πολίτη και δίχως τον πολίτη, οδηγώντας με τον τρόπο αυτό σε μια αναχρονιστική και αποστειρωμένη Διοίκηση αποξενωμένη από οποιαδήποτε εξέλιξη. Εξάλλου το άρθρο 25 του Σ. προβλέπει την Πολιτειακή Υποχρέωση να εγγυηθεί την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την διασφάλιση της ανεμπόδιστης άσκησης αυτών το μεν, το δε κατοχυρώνει την αρχή του Κοινωνικού Κράτους δικαίου η οποία συνδέει την κοινωνική με την δικαιοκρατική αρχή. Για την ενότητα του λόγου σημειώνεται πως ο όρος Κοινωνικό Κράτος εισήχθη στο πολιτικό λεξιλόγιο στα τέλη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και τα πρώτα χρόνια που ακολούθησαν την λήξη του με την κοινωνική νομοθεσία και τις κοινωνικές υπηρεσίες έκτοτε να αποτελούν στοιχείο αρρήκτως συνδεδεμένο της κοινωνικής ζωής. Είναι το επακόλουθο και συγκεκριμένα το πολιτικό αποτέλεσμα του μεταπολεμικού συμβιβασμού μεταξύ του κεφαλαίου και της εργασίας όπου από την μία συνίσταται στην αποδοχή από τις δυνάμεις της εργασίας της λειτουργίας των θεσμών της ελεύθερης αγοράς και του οικονομικού ανταγωνισμού και από την άλλη την αποδοχή από την πλευρά του κεφαλαίου των βασικών κοινωνικών, οικονομικών και εν γένει δικαιωμάτων των πολιτών.

Το Κοινωνικό Κράτος τόσο κεντρικά όσο και σε αυτοδιοικητικό επίπεδο είναι το αποτέλεσμα μιας διαρκούς πορείας μεταρρυθμιστικού χαρακτήρα με τον Δημήτριο Τσάτσο να

υποστηρίζει την άποψη πως « ... το Κοινωνικό Κράτος συνιστά την απάντηση στο κράτος δικαίου, λειτουργώντας παρεμβατικά στις υφιστάμενες σχέσεις ιδιοκτησίας μεταξύ ιδιωτών με σκοπό την ανακατανομή των αγαθών και συνακόλουθα, την απόδοση κοινωνικής Δικαιοσύνης ... », τον Ανδρέα Γ. Δημόπουλο να το χαρακτηρίζει ως «Κοινωνικό - ανθρωπιστικό Κράτος (Sozialstaat) είναι το κράτος εκείνο που συνταγματικά υποχρεούται, (όχι μόνο να σέβεται, αλλά) να προστατεύει και να εξασφαλίζει την ανθρώπινη αξία »³, τον Γεώργιο Κατρούγκαλο να το προσδιορίζει ως « το κράτος εκείνο που αναλαμβάνει θεσμικά υποχρεώσεις σχετικά με την εξασφάλιση βασικών αναγκών των πολιτών του»⁴ και τον Ian Gough να προσδιορίζει την παραπάνω έννοια ως « Κοινωνικό Κράτος είναι η χρήση Κρατικής εξουσίας με σκοπό την τροποποίηση στην αναπαραγωγή της εργασιακής δύναμης και τη συντήρηση του μη – εργαζομένου πληθυσμού»⁵. Κοινή συνισταμένη των παραπάνω ορισμών αποτελεί το ότι το Κοινωνικό Κράτος τόσο στην κεντρική πολιτική του σκηνή όσο και στην Αυτοδιοικητική του έκφραση στοχεύει και επικεντρώνεται στην εξασφάλιση και στην εξελικτική πορεία της ανθρώπινης αξίας εξασφαλίζοντας τα εχέγγυα που απαιτούνται για την πρόοδο του ανθρώπου τόσο ως μονάδος όσο και μέσω του κοινωνικού συνόλου του οποίου διατελεί μέλος.

Το Κοινωνικό Κράτος εμπεριέχει τις ακόλουθες δύο ομάδες δραστηριοτήτων με την μεν πρώτη να συνίσταται στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από το Κράτος προς τους πολίτες, όπως επί παραδείγματι η κοινωνική ασφάλιση, η εκπαίδευση, η κοινωνική πρόνοια, η υγεία, η δικαιοσύνη κ.λπ., με τις υπηρεσίες αυτές να διαχωρίζονται σε υπηρεσίες σε είδος (λ.χ. η εκπαίδευση) και χρήμα (λ.χ. η σύνταξη, ο μισθός) και την δεύτερη να συνίσταται στην κρατική ρύθμιση ιδιωτικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις συνθήκες διαβίωσης και τα παρεχόμενα δημόσια αγαθά όπως ενδεικτικά η υποχρεωτικότητα της εκπαίδευσης, η εργατική νομοθεσία κ.λπ.

Συμπερασματικά λοιπόν, το Κοινωνικό Κράτος αποτελεί τον εγγυητή και τον «βασικό μέτοχο» ο οποίος καθορίζει, διαμορφώνει, συντηρεί, διαπλάθει, εξασφαλίζει, δια της εφαρμοζόμενης κοινωνικής του πολιτικής, των κοινωνικών υπηρεσιών προκειμένου ο τελικός αποδέκτης των υπηρεσιών αυτών είτε μεμονωμένα είτε ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας να τύχει αποδέκτης των ευεργετικών επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων αυτής.

³ Δημητρόπουλος Α. (2004), Γενική Συνταγματική Θεωρία, Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου, τόμος Α, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 176 σελ.

⁴ Κατρούγκαλος Γ. (1998), «Το κοινωνικό κράτος της μεταβιομηχανικής εποχής», Αθήνα - Κομοτηνή, 108 σελ.

⁵ Gough I. (2008), « Η Πολιτική Οικονομία του Κοινωνικού Κράτους» εκδ. Σάκκουλα, 95 σελ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1 Εισαγωγικά

Σε ακολουθία των όσων ήδη αναπτύχθηκαν προκύπτει ότι η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών είτε στον πολίτη είτε στο κοινωνικό σύνολο βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την Κοινωνική Πολιτική. Η τελευταία καθορίζει την ποιότητα αλλά και το μέγεθος των Υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα. Έτσι, σε καθεστώτα αυταρχικού ή συντηρητικού χαρακτήρος με περιορισμένα τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα με την Κεντρική Εξουσία να συγκεντρώνει το σύνολο των εξουσιών, ως είναι λογικό, η Κοινωνική Πολιτική και κατ' επέκταση η ύπαρξη κοινωνικών υπηρεσιών επ' ωφελεία του πολίτη υστερεί, την στιγμή που φιλελεύθερα και δημοκρατικά πολιτεύματα με κεντρικό σημείο αναφοράς τον πολίτη παρέχουν μεγαλύτερα εχέγγυα επαρκούς προσφοράς ποιοτικών και αποδοτικών κοινωνικών υπηρεσιών. Η Κοινωνική Πολιτική διαμορφώνεται και πραγματώνεται μέσω αξιών όπως η ισότητα και η ελευθερία. Εστιάζει σε εκείνες τις ενέργειες και στα διαλαμβανόμενα μέτρα που επικεντρώνονται στην ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας και την αντιμετώπιση των διαμορφωμένων αυτής αναγκών και την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων⁶. Σημείο αναφοράς της Κοινωνικής Πολιτικής αποτελεί η ανισότητα και ο χωρισμός της κοινωνίας. Έτσι οι διαφορές που παρουσιάζονται στην εκπαίδευση, την εργασία, την οικονομική κατάσταση κ.λπ. αποτελούν το εναρκτήριο λάκτισμα για δημόσια παρέμβαση που επιδιώκει την θεραπεία των διαφορών αυτών και την κοινωνική εξομάλυνση. Πρόκειται σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Θεόδωρος

⁶ Spicker P (2008), Social Policy. Themes and Approachnews. Briston : The policy Press

Σακελλαρόπουλος⁷ « ... για μια σύνθετη πολιτική εφαρμοστέα στα πεδία, των αξιών, που ισχύουν σε μια κοινωνία, της πολιτικής ισχύος και της εξισορρόπησης των κοινωνικών συμφερόντων καθώς και στο πεδίο της επιστημονικής και τεχνικό-διοικητικής εφαρμογής και της λειτουργίας των θεσμών του κράτους πρόνοιας....»

Έχοντας προσεγγίσει εννοιολογικά ζητήματα που σχετίζονται με την κατανόηση των διαπραγματευομένων στην παρούσα εργασία εννοιών, στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να ακολουθήσει η σκιαγράφιση του όρου της Κοινωνικής Πολιτικής και τούτο διότι η τελευταία συμπορεύεται και επιδρά στην ουσιαστική διαμόρφωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών, έννοια η οποία θα αναλυθεί κατωτέρω. Είναι σαφές πως η Κοινωνική Πολιτική, ήτοι η ύπαρξη μιας Διοίκησης ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα με σκοπό την προαγωγή των συνθηκών διαβίωσης και εν γένει εξέλιξης του ατόμου αποτελεί τον βασικό πυλώνα στον οποίον και στηρίζεται η δόμηση ικανών κοινωνικών υπηρεσιών που θα έχουν αποτελεσματικό χαρακτήρα και θα είναι ικανές να επιτύχουν τους σκοπούς που έχουν τεθεί. Κοινωνικές Υπηρεσίες με γνώμονα την υποβοήθηση και την στήριξη του πολίτη και του κοινωνικού συνόλου δίχως Διοικητική και Αυτοδιοικητική στήριξη δίχως σαφή και πραγματική υποβοήθηση από τους φορείς εξουσίας και λήψεως αποφάσεων είναι δυστυχώς καταδικασμένα.

Η Κοινωνική Πολιτική χαρακτηρίζεται από μια αέναη κίνηση καθώς διαμορφώνεται, αναπτύσσεται, μεταβάλλεται και σε κάθε περίπτωση εναρμονίζεται ή πρέπει τουλάχιστον να εναρμονίζεται με τα κοινωνικά προβλήματα – ζητήματα και τις κοινωνικές ανάγκες, ενεργοποιώντας μηχανισμούς ελέγχου κοινωνικού χαρακτήρα που ανασχέτουν τις ατομικές ελευθερίες (όπου κρίνεται αυτό αναγκαίο) επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου, ενώ απώτερος σκοπός της είναι η κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών δια της παρέμβασης σε βασικές αρχές όπως η παιδεία, η υγεία, η δικαιοσύνη, η ασφάλεια κ.λπ. Η Κοινωνική Πολιτική ειδικώς στις μέρες μας είναι εξόχως σπουδαία, καθώς ειδικώς τα τελευταία χρόνια οι πολίτες βιώνουν πρωτόγνωρες συνθήκες δημοσιονομικής αβεβαιότητας και κοινωνικής κρίσης που εντείνουν το αίσθημα ανασφάλειας με την ανεργίας να βρίσκεται σε πρωτοφανή υψηλά ποσοστά άνω του 25% και ειδικώς την ανεργία των νέων περί τα 60%⁸.

Η σημασία της Κοινωνικής Πολιτικής με σημείο αναφοράς τον πολίτη και χαρακτηριστικά ανθρωποκεντρικά, τόσο στην περίπτωση των νέων όσο και των ηλικιωμένων με αμφότερες τις ηλικιακές ομάδες να αντιμετωπίζουν δυσκολίες είναι απαραίτητη. Από την μια, οι νέοι δυσκολεύονται κατά την ανεύρεση εργασίας, ενώ στις περιπτώσεις που εξεύρουν εργασία, το

⁷Σακελλαρόπουλος, Θ. (1999). Η Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους. (Τόμος Α'). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε.

⁸ ΕΛΣΤΑΤ (2011)

περιβάλλον απασχόλησης είναι επισφαλές και η απασχόληση αυτή καθ' αυτήν παρέχεται επ' ωφελεία του εργοδότη με καταπάτηση των εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων ως προς την αμοιβή, τις συνθήκες εργασίας και το ωράριο απασχόλησης, από την άλλη δε και οι ηλικιωμένοι αδυνατούν σε κάποιες περιπτώσεις εξαιτίας της αύξησης του κόστους ζωής να αντεπεξέλθουν μετά τις διαρκείς μειώσεις των συντάξεών τους στις αυξανόμενες καθημερινές και βασικές πλέον ανάγκες τους σχετιζόμενες με την κάλυψη βασικών ειδών. Με το κόστος ζωής να διογκώνεται και τη φτώχεια να απειλεί ολοένα και περισσότερο ειδικώς τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και ειδικά την μικρή και μεσαία τάξη επέρχεται κοινωνικός αποκλεισμός ο οποίος συνίσταται στην αδυναμία των πολιτών στο να έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη, την εκπαίδευση, την ενημέρωση, την τεχνολογία, την στέγαση, την κοινωνική ασφάλιση και την συμμετοχή στην οικονομική και πολιτική εν γένει ζωή. Η χώρα μας καλείται λοιπόν να ξεπεράσει τις οικονομικές, και όχι μόνο, δυσκολίες της εποχής μέσω επαρκούς δράσης και συντονισμού της Κεντρικής Διοίκησης με την τοπική αυτοδιοίκηση. Προκειμένου να δράσει αποτελεσματικώς επιβάλλεται να εφαρμόσει ένα σαφή πολιτικό σχεδιασμό, να αναπτύξει τις τεχνικές εκείνες που θα επιλύσουν τα διαρκώς αναφύοντα προβλήματα, δια της προσφοράς στον πολίτη ολοκληρωμένων και εφικτών σε υλοποίηση υπηρεσιών που θα βάλουν ενάντια στην φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό παρέχοντας την προοπτική στους πολίτες να μετέχουν χωρίς αποκλεισμούς σε κάθε δραστηριότητα διαμορφώνοντας δια της ενεργούς τους δράσης τοπικές κοινωνίες ανταποκρινόμενες στις απαιτήσεις των καιρών όπου η λήψη μέτρων Κοινωνικής Πολιτικής σε τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση κ.λπ., είναι επιβεβλημένη για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την ανακούφιση και τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην ζωή των πολιτών.

2.2 Εννοιολογική προσέγγιση του όρου Κοινωνική Πολιτική

Ως και στις παραπάνω απόπειρες ερμηνευτικής προσέγγισης ο ορισμός δεν είναι εύκολος, καθώς πρόκειται για ένα εξόχως διευρυμένο διεπιστημονικό πεδίο που ασχολείται με την ανάλυση της δραστηριοποίησης της Διοίκησης είτε σε εθνικό είτε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα. Στην περίπτωση τούτη επιχειρούν επιστήμες όπως η κοινωνιολογία, οι πολιτικές επιστήμες, η οικονομική επιστήμη κ.λπ., προκειμένου να αντιμετωπιστούν εγειρόμενα προβλήματα κοινωνικού χαρακτήρα σχετιζόμενα με την απονομή κοινωνικής δικαιοσύνης από την πλευρά της Διοίκησης επ' ωφελεία του Κοινωνικού συνόλου των Κρατών – Μελών της Ε.Ε.

Η Κοινωνική Πολιτική είναι συνυφασμένη με το Κράτος Πρόνοιας και εκκίνησε από τομείς όπως η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, οι συνθήκες εργασίας που αποτελούν τους πιο διαδεδομένους τομείς κοινωνικής πολιτικής, ενώ προϊόντος του χρόνου εισχώρησε σε πεδία ισότητας φύλων, περιβάλλοντος, παγκοσμιοποίησης, ενέργειας κ.λπ.⁹ με καθένα των παραπάνω ζητημάτων να αποτελεί μέρος πολλαπλών θεμάτων που άπτονται της Κοινωνικής Πολιτικής. Περαιτέρω στον Ευρωπαϊκό χώρο η κοινωνική πολιτική συνιστά βασικό πυλώνα διακυβέρνησης και μπορεί να χαρακτηριστεί ως:

Α. Υπερεθνική στις περιπτώσεις που σχετίζεται με την ελεύθερη μετακίνηση και εργασιακή απασχόληση προσωπικού και με ζητήματα μετανάστευσης και εγκατάστασης εντός των χωρών της Ε.Ε., για το λόγο άλλωστε αυτό και έχουν υιοθετηθεί βασικές αρχές με την μορφή «Χάρτη Δικαιωμάτων» που χαρακτηρίζουν τον χαρακτήρα της πολιτικής αυτής.

Β. Κοινοτική και εθνική συνεργασία, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητά της εφαρμοζόμενης κοινωνικής πολιτικής σε κάθε Κράτος μέλος της Ε.Ε. με την τελευταία να δίνει τις κατευθύνσεις δια των θεσμοθετημένων της Οργάνων και το κάθε Κράτος – Μέλος να εφαρμόζει δια της θέσπισης εσωτερικών κανόνων δικαίου το νομικό πλαίσιο εφαρμογής και την υλοποίηση της χαραχθείσης κοινωνικής πολιτικής.

Γ. Κοινοτική χρηματοδοτική υποστήριξη παρεμβάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου σε τομείς όπως η απασχόληση, η ανεργία, η κοινωνική ένταξη κ.λπ., προκειμένου να μην υπάρχουν κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες μεταξύ των πολιτών της Ε.Ε.

Ήδη προϊόντος του χρόνου έχουν διατυπωθεί διάφοροι ορισμοί περί Κοινωνικής Πολιτικής. Σύμφωνα με την Όλγα Στασινοπούλου «Η κοινωνική πολιτική αποτελεί την οργανωμένη παρέμβαση του κράτους ή του εκάστοτε φορέα άσκησης εξουσίας, η οποία μέσα από την αναγνώριση και την κάλυψη αναγκών- σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο- στοχεύει στην ρύθμιση της κοινωνικής αναπαραγωγής και στην εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και ειρήνης. Η επίτευξη της κοινωνικής ευημερίας αποτελεί έναν σημαντικό αλλά όχι αναγκαίο στόχο της, ενώ στις σύγχρονες κοινωνίες της διακινδύνευσης προσανατολίζεται προς την στήριξη της ατομικής διαχείρισης των κινδύνων. Συνδέεται άρρηκτα με την κοινωνική αλλαγή, την οποία μπορεί να προωθήει, να καθυστερεί ή να παρεμποδίζει και αποτελεί πολύτιμο εργαλείο επίτευξης των στόχων μίας ευρύτερης «κοινωνιακής πολιτικής» σε εποχές αναδιάρθρωσης κοινωνικών δομών και σχέσεων σε βάθος και έκταση. Την κοινωνική πολιτική μπορούμε να την κατανοήσουμε μέσα σε συγκεκριμένα ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια και μέσα από τον κυρίαρχο λόγο τον οποίο

⁹ <http://www.lse.ac.uk/socialPolicy/aboutUs/introduction.aspx>

εκφέρουν οι κύριοι παράγοντες σχεδιασμού και εφαρμογής της, και οι επιστημονικοί μελετητές της. Ως γνωστικό αντικείμενο έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα που χαρακτηρίζεται από την σύζευξη θεωρίας και εφαρμογής, μέσα από διαφορετικές κάθε φορά θεωρητικές και ιδεολογικές προσεγγίσεις»¹⁰. Περαιτέρω, ο Δημήτριος Βενιέρης αναφέρει πως « Η Κοινωνική Πολιτική είναι ένα διεπιστημονικό – πολυεπιστημονικό εφαρμοσμένο αντικείμενο που διερευνά την ανταπόκριση των κοινωνιών στις κοινωνικές ανάγκες. Η ανάλυσή της προϋποθέτει τη δυνατότητα κατανόησης θεωρητικών και εμπειρικών στοιχείων που έχουν ως βάση ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών επιστημών και αντικειμένων, όπως η κοινωνιολογία, τα οικονομικά, η πολιτική, η ιστορία, η ψυχολογία, η φιλοσοφία και το δίκαιο. Η Κοινωνική Πολιτική πρώτον είναι η επιστημονική ανάλυση των κοινωνικών δράσεων για δίκαιη διανομή της ευημερίας και δεύτερον είναι ο καθρέφτης που αντικατοπτρίζει τις αξίες και τα πρότυπα μιας κοινωνίας. »¹¹. Τέλος και σύμφωνα με τον Ginsburg¹² «... το κράτος πρόνοιας περιλαμβάνει όλες τις δράσεις που έχουν ως στόχο την εξάλειψη κοινωνικών ανισοτήτων μέσω παροχής υπηρεσιών, επιδομάτων και επιχορηγήσεων της επαγγελματικής και κοινωνικής δραστηριότητας των πολιτών»

2.3 Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα και τον Ευρωπαϊκό χώρο

Η διαμόρφωση Κοινωνικής Πολιτικής δεν αποτελεί κεκτημένο τελευταίων ετών αλλά το επιστέγασμα μιας μακροχρόνιας πολιτικής η οποία ακολούθησε περιόδους μεγάλων αναταραχών είτε πολιτικού είτε πολεμικού χαρακτήρα, οπότε και με την κοινωνία και τα Κράτη βυθισμένα στον πόνο και την απέραντη θλίψη, ανεξαρτήτως του αν βρίσκονταν στην πλευρά του νικητή ή του ηττημένου, να πρέπει να αναδομήσουν όχι μόνο την ίδια τους την υπόσταση αλλά και να καθορίσουν ένα πλαίσιο ικανό να ικανοποιήσει τις ανάγκες των πολιτών ως ταύτες είχαν πλέον διαμορφωθεί.

(Ι). Στην Ελλάδα η πρώτη έκφραση κοινωνικής πολιτικής εκφράζεται με την δημιουργία του πρώτου δημοτικού νοσοκομείου, ήτοι του Βαρδάκειου και Πρώιου Νοσοκομείου Σύρου, με έναρξη λειτουργίας του το έτος 1825, με τα χρήματα για την ανέγερση του οποίου να προκύπτουν από έρανο και έως το 1885 τα έξοδα συντήρησής του να καλύπτονται από τον Δήμο. Εννέα έτη μετά ιδρύθηκε το πρώτο στρατιωτικό νοσοκομείο και αργότερα, ιδρύεται το δημοτικό νοσοκομείο «Ελπίς». Εν συνεχεία το 1835 ιδρύθηκε στην Αθήνα μαιευτήριο και το 1837 η Ιατρική Σχολή Αθηνών, ενώ από το 1854 λειτουργεί οφθαλμιατρείο και τρία χρόνια μετά

¹⁰ Στασινοπούλου Όλγα, (2006), Εισαγωγή στην Κοινωνική Πολιτική, Αθήνα, σελ. 11

¹¹ Βενιέρης (2015), « Κοινωνική Πολιτική Έννοιες & Σχέσεις » Αθήνα, Εκδόσεις Τόπος

¹² www.socialpolicy.gr/2013/03

Αστυκλινική που έχει στόχο την καταπολέμηση της «αγυρτείας» και την ιατρική περίθαλψη. Σημειώνεται πως τότε, παραλλήλως της ίδρυσης των παραπάνω, ψηφίζεται σχετικό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο μεριμνά παρέχοντας βοήθεια στους έχοντας ανάγκη, συνάμα δε, ιδρύονται φρενοκομεία και το κυριότερο ιατρεία περιφερειακού τύπου. Περαιτέρω και πλέον των ανωτέρω, στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα ιδρύονται αρκετά νοσοκομεία τα οποία τίθενται σε λειτουργία όπως ο «Άγιος Ανδρέας Πατρών» το 1872, το « Ζάννειο » το επόμενο έτος, το « Αιγινήτειο» το 1875, ο « Ευαγγελισμός » το 1881, το « Παίδων Αγία Σοφία» το 1896 κ.λπ. Εκτός των παραπάνω βέβαια κρατική παρέμβαση επιχειρείται το 1914 με τον νόμο περί σωματείων στα οποία παρέχεται η ευχέρεια να συστήσουν σωματεία αλληλοβοηθητικού χαρακτήρα προς βοήθεια και εξασφάλιση των μελών αλλά και των οικογενειών τους σχετικής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και σχετικών επιδομάτων, το 1915 με τον νόμο «*περί ευθύνης προς αποζημίωση των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων*» όπου ο εργοδότης υποχρεώνεται στην αποζημίωση εργατών σε περίπτωση ατυχήματος κατά την εργασία τους στον εργασιακό τους χώρο. Επιπλέον, ακολούθως της Μικρασιατικής καταστροφής και της εισόδου 1.500.000 προσφύγων το Κράτος κλήθηκε να παρέμβει στον τομέα της υγείας, των συνθηκών διαβίωσης και της στέγασης, πλην όμως, ανεπιτυχώς. Το 1932 ψηφίζεται ο ν. 5733/1932 «Περί κοινωνικών ασφαλίσεων», με τον οποίον και προβλέπεται η δημιουργία ενιαίου ασφαλιστικού φορέα για την προστασία των κινδύνων γήρατος, αναπηρίας, ασθενειών, θανάτων (ο οποίος όμως δεν εφαρμόστηκε εξαιτίας της βιομηχανικής κρίσης και της αβεβαιότητας περί ανταπόκρισης της χώρας στην κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών), τελικώς το 1937 τίθεται σε λειτουργία το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Μεταπολεμικά με το κύριο βάρος να έχει δοθεί στην οικονομική ανασυγκρότηση και την αποκατάσταση των ζημιών, η ύπαρξη Κράτους πρόνοιας και κοινωνικών παροχών ήταν δύσκολο ως εγχείρημα, και τούτο καθώς παρά το γεγονός ότι ήταν αναγκαίες οι κοινωνικές παρεμβάσεις, η ανάγκη ενίσχυσης του κέρδους των επιχειρήσεων για την οικονομική ανάπτυξη ήταν μεγάλη, καθώς με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλιζόνταν οι πόροι της κοινωνικής πολιτικής και των αναγκαιών παρεμβάσεων. Κατά την περίοδο 1945 – 1961 συντελέστηκαν σπουδαίες μεταρρυθμίσεις, καθώς το 1945 ιδρύθηκε ο Ο.Α.Ε.Δ. που αρχικώς αφορούσε τους εργαζόμενους στις βιομηχανίες και από το 1949 επεκτάθηκε σε όλους τους λαμβάνοντες μισθό. Ακολούθως και μετά την εφαρμογή του ν. 2066/1952 όπου προβλέπεται η επιλογή ταμείων επικουρικών συντάξεων ιδρύεται το 1954 ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας που παρείχε διευκολύνσεις τόσο σε υπαλληλικό προσωπικό όσο και σε εργάτες αποπληρωμής της αγοράς οικίας και ένα έτος μετά κυρώθηκε η Διεθνής σύμβαση Εργασίας που σχετιζόταν με τον καθορισμό του μεγίστου ορίου ηλικίας ασφάλισης το μεν, το δε, το κατώτερο όριο ασφάλισης καθώς επίσης και του τοκετού. Με τον ν. 4104/1960 προβλέφθηκε μείωση του ηλικιακού ορίου

συνταξιοδότησης όταν ο εργαζόμενος απασχολείται σε επικίνδυνο εργασιακό περιβάλλον και το 1961 ιδρύθηκε ο Ο.Γ.Α. που ως αντικείμενο εργασιών είχε την κάλυψη των συντάξεων κάλυψη των αγροτών και την ασφάλιση της γεωργικής παραγωγής από φυσικές καταστροφές αλλά και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ασφαλισμένων. Μετά την μεταπολίτευση του 1974 οι αλλαγές εστιάζονται στην υγειονομική και φαρμακευτική περίθαλψη με την ίδρυση του Ε.Σ.Υ., και μετά την πτώση του καθεστώτος η κοινωνική πολιτική ασκείται μέσω των Ο.Τ.Α. και επιδιώκουν την ενίσχυση ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Ειδικότερα, την περίοδο 1983 – 1987 δημιουργούνται σε επίπεδο Νομαρχιών (τότε) τα Περιφερειακά Συμβούλια και το Ανώτατο Συμβούλιο Οικονομικού Προγράμματος που σκοπούσαν στην εξισορρόπηση αντικρουόμενων συμφερόντων κοινωνικών ομάδων με τον βασικό στόχο των προγραμμάτων αυτών να είναι η εξάλειψη της κοινωνικής ανισότητας μέσω της ανάπτυξης αλλά και της βελτίωσης των κοινωνικών υπηρεσιών. Ακολούθως ο ν. 2646/1998 έθεσε τις βάσεις για το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας, με το οποίο επιδιώχθηκε η εισαγωγή ενιαίου μηχανισμού διοίκησης και διαχείρισης των προνοιακών υπηρεσιών και τη διασφάλιση κοινού σχεδιασμού, ενώ τα τελευταία έτη οι προτεινόμενες πολιτικές αφορούν την απασχόληση των ευπαθών ομάδων, την πρόσβαση στην υγεία, την εξασφάλιση στέγης, παιδείας, το ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης για τους αθίγγανους, την οικογενειακή αρωγή, την εκπαίδευση, την ύπαρξη αναλόγων και ισομερώς κατανεμημένων ευκαιριών στα φύλα, την κατάλληλη κατανομή των εργαζομένων αμφοτέρων φύλων για νέες ευκαιρίες στην απασχόληση καθώς επίσης και την παρέμβαση κατά της διογκούμενης ανεργίας. Κατά τα τελευταία έτη λοιπόν, η Πολιτική αυτή πραγματώνεται από αυτοδιοικητικούς παράγοντες μέσω σχετικών διαδικασιών δια των οποίων και προσφέρονται υπηρεσίες πρόνοιας, παιδείας, κοινωνικής προστασίας, πολιτισμού, αλληλεγγύης, αθλητισμού, κ.λπ. Πρόκειται ουσιαστικά για παραχωρήσεις προς τους Ο.Τ.Α. οι οποίοι γνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες του πληθυσμού των διοικητικών τους ορίων και τις ανάγκες αυτών καθορίζουν το πλαίσιο και θέτουν τις προτεραιότητες προκειμένου να αντιμετωπιστούν ζητήματα τα οποία σχετίζονται με τις ανάγκες των πολιτών.

(II). Στον Ευρωπαϊκό χώρο η Συνθήκη της Ρώμης, που υπεγράφη στις 25.03.1957, αποτέλεσε την σύσταση της Ε.Ο.Κ. με την συνθήκη ταύτη να προβλέπει ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων βασιζόμενη στην τελωνειακή ένωση των Κρατών. Στην παραπάνω Συνθήκη, δώδεκα από τα διακόσια σαράντα οχτώ άρθρα¹³ και δη τα άρθρα από 117 – 128 σχετιζόνταν με την σύμπλευση των κρατών – μελών και την βελτίωση των όρων διαβίωσης και εργασίας, τα δικαιώματα που απορρέουν από την εργασία και το δικαίωμα

¹³ Σακελλαρόπουλος Θ. – Αγγελάκη Μ. (2016) , «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική: από την άτολμη ανάπτυξη στο αβέβαιο μέλλον», Αθήνα : Διόνικος, 421 επ. σελ.

συνδικαλισμού σε αυτήν, την κοινωνική ασφάλιση και την άρση άνισης μεταχείρισης στον εργασιακό χώρο¹⁴. Κατά τα επόμενα χρόνια η σπουδαιότερη παρέμβαση συνίστατο στην υιοθέτηση από το Συμβούλιο Υπουργών του Πρώτου προγράμματος Δράσης (Social Action Programme) το οποίο έθεσε το πλαίσιο ανάπτυξη της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής με στόχο την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης, την πλήρη απασχόληση κ.λπ. και αποτελούσε μια επιβεβαίωση σχετικά με το ότι οι κυβερνήσεις των κρατών – μελών έθεταν ως ουσιαδές στοιχείο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης την παρέμβαση στην κοινωνική πολιτική. Περαιτέρω, κατά την δεκαετία του 1980 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τοποθετεί την κοινωνική πολιτική σε αντίστοιχη θέση της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Υπογράφεται το 1986 στο Λουξεμβούργο η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία τροποποίησε τους κανόνες λειτουργίας των θεσμικών οργάνων και προέβλεψε το νομικό πλαίσιο που σχετιζόταν με την υγεία και την παρεχόμενη ασφάλεια κατά την παροχή εργασίας και έδωσε την δυνατότητα στα κράτη – μέλη να διαπραγματεύονται συλλογικές συμβάσεις. Με όλο αυτό το πεδίο ενεργό και εξελισσόμενο, το 1992 η Συνθήκη του Μάαστριχτ, πέραν την αλλαγής της Ε.Ο.Κ. σε Ε.Ε. και την δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης δια του κοινού νομίσματος θεσπίζει επισήμως ως καθήκον των κρατών – μελών της Ε.Ε. την βελτίωση της απασχόλησης και της προστασίας του συνόλου. Μεταξύ των στόχων της είναι η κοινωνική πρόοδος, η κοινωνική συνοχή, η προστασία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων. Περαιτέρω, δια της υπογραφής της Συνθήκης του Άμστερνταμ προβλέφθηκε συμφωνία κοινωνικής πολιτικής (Άρθρα 151 - 161) και ενίσχυση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων¹⁵, ενώ παραλλήλως εκχωρήθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα η αρμοδιότητα κατά το άρθρο 19 όπως ενεργήσει καταλλήλως προκειμένου να αποφευχθούν διακρίσεις βασιζόμενες στο φύλο, την καταγωγή, το θρήσκευμα κ.λπ. οπότε και συνεπεία αυτής εκδόθηκε η Οδηγία 2000/43/ΕΚ που σχετιζόταν με την ίση μεταχείριση ανεξαρτήτως φυλής αλλά και καταγωγής καθώς επίσης και η Οδηγία 2000/78/ΕΚ που αφορούσε το πλαίσιο ίσης εργασιακής μεταχείρισης των εργαζομένων. Ακολούθως το 2000 η Συνθήκη της Νίκαιας στο άρθρο 137 (που τροποποίησε την Σ.Ε.Ε.)¹⁶ ενίσχυσε την δράση των Κρατών – Μελών σε θέματα απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας με ιδιαίτερη έμφαση να δίδεται στην Διακήρυξη του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. και την θέσπιση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (Social protection Committee). Επτά χρόνια αργότερα η συνθήκη της Λισαβόνας υπογραμμίζει τους κοινωνικούς στόχους της ΕΕ, ήτοι της πλήρους απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας, της αλληλεγγύης, της καταπολέμησης του

¹⁴ Οδηγία 75/117/ΕΟΚ, 76/207/ΕΟΚ και 79/7/ΕΟΚ

¹⁵ Άρθρο 1, παρ.1, Συνθήκη του Άμστερνταμ που τροποποιεί τη ΣΕΕ, τις Συνθήκες περί ιδρύσεων των ΕΚ και ορισμένες συναφείς πράξεις.

¹⁶ Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ, Αριθ. C80/17/10.03.2001

κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, της προστασίας των παιδικών δικαιωμάτων, αναφέροντας χαρακτηριστικά στο προοίμιό της πως βασίζεται «στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών»¹⁷. Στο άρθρο 6 της Συνθήκης αυτής αναγνωρίζονται και προστατεύονται ελευθερίες και δικαιώματα¹⁸, ενώ το ίδιο άρθρο (το οποίο είναι μεγάλης σπουδαιότητας) η Ένωση προσχωρεί στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Ελευθεριών ανάγοντας σε μέρος των γενικών αρχών του δικαίου τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά κατοχυρώνονται από την ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε συνδυασμό με τις συνταγματικές επιταγές των Κρατών – Μελών της Ε.Ε. Επισημαίνεται ότι κατά την στρατηγική της Λισαβόνας (2000-2010) αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή (Λισσαβόνα Ι) όπου τέθηκε ως στόχος τόσο η μείωση της φτώχειας όσο και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Τον Ιούνιο του 2020 οι αρχηγοί Κρατών – Μελών υιοθέτησαν μια νέα στρατηγική διάρκειας 10 ετών για ανάπτυξη¹⁹ χωρίς αποκλεισμούς με πηγές χρηματοδότησης το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (Ε.Τ.Π.Π.) το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς Απόρους (Τ.Ε.Β.Α.), θέτοντας πέντε πρωταρχικούς στόχους και επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες, με τους στόχους να σχετίζονται με την απασχόληση, την έρευνα και την ανάπτυξη, την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την μείωση του ποσοστού πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την αύξηση του ποσοστού των προσώπων που θα κατέχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την κοινωνική ένταξη μέσω της μείωσης της φτώχειας έτσι ώστε να αποτελεσματοθούν του κινδύνου αυτού (και του αποκλεισμού) πάνω από 20 εκατομμύρια πολίτες, με τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες να χαρακτηρίζονται ως ειδικά προγράμματα εργασίας σε τομείς ανάπτυξης όπως «ένωση καινοτομίας, νεολαία σε κίνηση, ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη, μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους, μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης, ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας και ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας». Ειδικώς στην περίπτωση της χώρας μας τέθηκαν ως στόχοι η καταπολέμηση της φτώχειας και του

¹⁷ Προοίμιο, Άρθρο 1α Συνθήκη της Λισσαβόνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την ΕΕ και της Συνθήκης περί ίδρυσης της ΕΚ, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ Αριθ. C306/1/17.012.2007

¹⁸ καθώς και οι αρχές του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.

¹⁹ “smart, sustainable, inclusive growth”- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 17.06.2010.

κοινωνικού αποκλεισμού, η καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και η δόμηση ενός κοινωνικού δικτύου ασφαλείας ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό που θα εξασφαλίζει πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά στους πολίτες.

2.4 Το νομοθετικό πλαίσιο της Κοινωνικής Πολιτικής στην Ελλάδα

Σε προγενέστερη ενότητα κατέστη σαφές ότι η Δημόσια και Κοινωνική Πολιτική βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση, ενώ απότοκο αυτών αποτελούν οι Κοινωνικές Υπηρεσίες, ως εκφραστές των πολιτικών αυτών. Από την στιγμή που το Κράτος διέπεται από φιλελεύθερα χαρακτηριστικά και φέρει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα δείχνοντας σεβασμό τόσο στα ατομικά όσο και τα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών του, είναι προφανές πως έχει σπουδαίες προοπτικές ώστε να εξασφαλίσει τις δομές εκείνες, είτε σε κεντρικό είτε σε τοπικό – αυτοδιοικητικό επίπεδο, προκειμένου οι πολίτες να γίνουν κοινωνοί και αποδέκτες ουσιαστικά των παρεχόμενων σε αυτούς κοινωνικών υπηρεσιών που σκοπούν στην πρόοδο τους και συντελούν στο να ξεπεραστούν αγκυλώσεις που εμποδίζουν την απόλαυση παροχών για τις οποίες σε αρκετές περιπτώσεις η διοίκηση είναι υπόχρεη, στα πλαίσια του κοινωνικού κράτους, να παράσχει προς τους πολίτες της.

Η κοινωνική πολιτική από τους Ο.Τ.Α. προκύπτει ήδη από τον ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/08.06.2006), τον νόμο του Καλλικράτη ως είναι πλέον κοινώς γνωστός, τον ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/07.06.2010) και τον ν. 3979/2011 (ΦΕΚ 138/Α/16.06.2011). Ειδικότερα, η παρεχόμενη στους Ο.Τ.Α. δυνατότητα άσκησης κοινωνικής πολιτικής είναι σαφώς ορισμένη στο άρθρο 75 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), ως τροποποιηθείς ισχύει σήμερα. Ειδικότερα στην ενότητα του άρθρου που αφορά τις αρμοδιότητες, προβλέπεται ότι: « *...Οι δημοτικές και οι Κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας ...*». Από την γραμματική ερμηνεία των αμέσως παραπάνω προκύπτει η δυνατότητα των τοπικών αρχών, πρώτου και δευτέρου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης στο να αναλάβουν πρωτοβουλίες, νομοθετικά προστατευόμενες, προκειμένου να εφαρμόσουν επ' ωφελεία των πολιτών και με γνώμονα την πρόοδο και την ευημερία τους, δια της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου αυτών και της καθημερινότητάς τους και με τον τρόπο αυτό να επιτύχουν τις επιδιώξεις τους. Με άλλα

λόγια, εκ της παρεχόμενης από το Σύνταγμα και την κείμενη νομοθεσία συνδρομής, οι Ο.Τ.Α., υπό την σκέπη της ισχύουσας νομοθεσίας, αξιολογώντας και ιεραρχώντας τις τοπικές ανάγκες, με γνώμονα το συμφέρον της τοπικής κοινωνίας, ως γνώστες των πραγματικών αναγκών δύναται να εφαρμόζουν προγράμματα τα οποία θα σκοπούν στην ανέλιξη των συνθηκών διαβίωσης και θα εξασφαλίζουν την πρόοδο των κατοίκων τους.

Έτσι συμφώνως κατά τα οριζόμενα στην διάταξη του άρθρου 75 του ν. 3463/2006, οι Ο.Τ.Α. δύνανται να επεμβαίνουν στις περιπτώσεις που τούτο κρίνεται αναγκαίο σε ζητήματα που αφορούν τους κάτωθι τομείς (έχοντας, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες αρμοδιότητες):

➤ Ανάπτυξης: Σκοπός του τομέα ανάπτυξης είναι η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καθώς και η κατασκευή, η συντήρηση σχετικών έργων και εγκαταστάσεων, έργων που σχετίζονται με την οδοποιία, την άρδευση, τα αντιπλημμυρικά και εγγειοβελτιωτικά έργα, καθώς και η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση της ανήκουσας στον Δήμο περιουσίας αλλά και η συντήρηση και διαχείριση των κτιρίων ανηκόντων στον Δήμο.

➤ Περιβάλλοντος: Σκοπεί, στην αναγγελία σχετικών προγραμμάτων που σκοπό έχουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την προστασία και την κατάλληλη διαχείριση των υδάτινων πόρων, την προστασία του υπεδάφους και των εν αυτώ υδάτων, η καταπολέμηση της ρύπανσης, η εφαρμογή πολεοδομικών σχεδίων, η σύνταξη πράξεων αναλογισμού αποζημίωσης, τακτοποίησης, προσκύρωσης, η πράξεις σχετιζόμενες με την διαχείριση στερεών αποβλήτων²⁰, και της ομαλής λειτουργίας εγκαταστάσεων και η λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και ανάπλαση των περιοχών.

➤ Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων – Οικισμών: Αποσκοπεί στην κατασκευή την συντήρηση και την διαχείριση συστημάτων ύδρευσης, ηλεκτροφωτισμού στους χώρους που προορίζονται για κοινή χρήση, τη δημιουργία χώρων πρασίνου και αναψυχής καθώς επίσης και την βελτίωση των ήδη υφισταμένων κοινωνικών δομών, στην ύπαρξη αξιόπιστης και αποτελεσματικής αστικής συγκοινωνία και τη μετακίνηση – μεταφορά κατοίκων, την εκπόνηση κυκλοφοριακών μελετών, την εξασφάλιση της ασφαλούς κυκλοφορίας, την συντήρηση του οδικού δικτύου, την επιβολή μέτρων που καθορίζουν την κίνηση στον αστικό και ευρύτερο ιστό (όπως την εκπόνηση κυκλοφοριακών μελετών) και τέλος τον καθορισμό συγκεκριμένων χώρων προκειμένου να λειτουργούν υπαίθριες αγορές.

20

- Απασχόλησης: προκειμένου να επιτευχθεί η συμμετοχή σε προγράμματα και πολιτικές που σχετίζονται με την εργασία και την ενσωμάτωση των συμμετεχόντων στα προγράμματα αυτά με βάση τις χαραχθείσες Ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές. Να ενισχυθεί η επιχειρηματική διάθεση με την δημιουργία σχετικών Κέντρων που επιβοηθούν στον επαγγελματικό προσανατολισμό των συμμετεχόντων στα προγράμματα αυτά, με βάση τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής, την απορρόφηση των ανέργων δια των στοχευμένων συμβουλευτικών δράσεων προκειμένου να επιτύχουν την ανεύρεση σχετικής με το αντικείμενό τους εργασίας με ταυτόχρονη προσπάθεια εξασφάλισης ισότιμων ευκαιριών .

- Κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης: Επιδιώκεται η ουσιαστική υποστήριξη και μέριμνα των παιδιών και της τρίτης ηλικίας με την δημιουργία δομών τέτοιου χαρακτήρα που θα μπορούν να επιτύχουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, όπως παιδικών σταθμών, γηροκομείων κ.λπ. Η υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συνοικούντων προσώπων και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών, η αντιμετώπιση του προβλήματος στέγασης και η ενίσχυση των οικονομικά αδυνάμων δια της παροχής υλικής υποστήριξης, καθώς η αντιμετώπιση ενδεχόμενης παραβατικής συμπεριφοράς ενισχύοντας το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών. Επιπροσθέτως επιδιώκεται η ενίσχυση του πνεύματος συνεργασίας και του εθελοντικού κινήματος, η εποπτεία σωματείων και ιδρυμάτων, ο έλεγχος δομών όπως γηροκομεία, βρεφονηπιακοί σταθμοί κ.λπ. .

- Πολιτικής Προστασίας: Σκοπεί στην πρόληψη, την εξασφάλιση των αναγκαίων υποδομών ετοιμότητας και ενδεχόμενη αντιμετώπιση ενδεχόμενων καταστροφών και η διάθεση των καταλλήλων και επαρκών μέσων προκειμένου να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες καταστροφές. Περαιτέρω, επιδίωξή της αποτελεί η σε προγενέστερο χρόνο ενδεχόμενης εκδήλωσης κάποιας καταστροφής κατάρτιση επιχειρησιακού σχεδίου αντιμετώπισης αλλά και ο σχεδιασμός ο οποίος θα πρέπει να έχει τέτοιο χαρακτήρα που δεν θα επιτρέψει καν την εκδήλωση τέτοιου ενδεχόμενου, ενώ στις αρμοδιότητές της εμπεριέχονται η εκτέλεση έργων που έχουν σπουδαιότητα για την τοπική κοινωνία.

➤ Παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού: Επιδιώκει την κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης καθώς και την κατασκευή, διαχείριση και βελτίωση των υποδομών καθώς και την συντήρηση, την καθαριότητά τους, όπως επίσης την δημιουργία βιβλιοθηκών, πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής, θεατρικών παραστάσεων και εν γένει δραστηριοτήτων που προάγουν τον πολιτισμό και προβάλλουν την τοπική κοινωνία προς τα έξω ενισχύοντας την εξωστρέφεια και τέλος διαφυλάσσουν την προστασία των πολιτιστικών μνημείων της περιοχής.

Εν κατακλείδι, η θέσπιση του ν. 3852/2010 παραχώρησε στους Ο.Τ.Α. αρμοδιότητες οι οποίες έως τότε ανήκαν στις Νομαρχίες και την κεντρική εξουσία με τους Ο.Τ.Α. να είναι υπεύθυνοι για την ρύθμιση ζητημάτων που σχετίζονται με την παιδεία, τον αθλητισμό, τον πολιτισμό, την υποστήριξη αδυνάτων πολιτών, την έναρξη επαγγελματικών δραστηριοτήτων, την γεωργική και κτηνοτροφική ανάπτυξη, την κοινωνική προστασία, την καλυτέρευση της ποιότητας ζωής των πολιτών, την βελτίωση του περιβάλλοντος, την αλληλεγγύη κ.λπ. Η εφαρμογή του παραπάνω νόμου υπήρξε καινοτόμος, καθώς πέραν του ότι παραχώρησε στους Ο.Τ.Α. αρμοδιότητες οι οποίες σχετίζονται με τα διοικητικά τους όρια, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό την ανταπόκριση του μηχανισμού, ως προς καθημερινές ανάγκες των πολιτών, οι οποίοι πλέον δεν απευθύνονται στην κεντρική Διοίκηση αλλά στην κατά τόπον διοίκηση προκειμένου να επιλύσουν ζητήματα που αντιμετωπίζουν, η ιδιαιτερότητα που έχει το παραπάνω νομοθετικό κείμενο είναι πως πλέον επιτυγχάνεται «διοικητική αποκρυστάλλωση» του πολίτη από την Κεντρική Διοικητική σκηνή, ενισχύεται η εμπιστοσύνη του στην Τοπική Αυτοδιοίκηση της οποίας αναβαθμίζεται αισθητά ο ρόλος και ενισχύεται ως θεσμός, επιτυγχάνεται καλύτερη ανταπόκριση από την πλευρά της Διοίκησης στην επίλυση των γενομένων ζητημάτων, και το Κράτος ξεφεύγει του συγκεντρωτικού του χαρακτήρα δια της συγκέντρωσης των λειτουργιών του στις κεντρικές του υπηρεσίες, αποκεντρώνοντάς τες δια της αναθέσεως στους Ο.Τ.Α. αρμοδιοτήτων επίλυσης διαφόρων θεμάτων. Με την τεράστια αυτή διοικητική μεταρρύθμιση καταπολεμάται ο συγκεντρωτισμός εξουσιών της κεντρικής διοίκησης και η σπατάλη κρατικών κονδυλίων του κρατικού προϋπολογισμού, την στιγμή που στον αντίποδα, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες διαδραματίζουν ουσιαστικό διοικητικό ρόλο δια της εκδόσεως σχετικών πράξεων (ατομικών και μη, όπως λ.χ. η έκδοση μιας οικοδομικής αδειας) με τον πολίτη να δύναται να ρυθμίζει σε τοπικό επίπεδο ζητήματα που τον απασχολούν.

Με ρητή νομοθετική λοιπόν εξουσιοδότηση παραχωρήθηκαν στους Ο.Τ.Α. οι δυνατότητες κατά την διακριτική των ευχέρεια στις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαπιστώνουν

ότι απαιτείται δράση να ενεργούν προκειμένου να επιλύσουν αναφυόμενα ζητήματα επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου. Η κοινωνική αυτή παρέμβαση στηρίζεται σε όργανα τα οποία δυνάμει σχετικού σχεδιασμού υλοποιούν δια των κοινωνικών τους υπηρεσιών την κοινωνική αυτή δράση. Η διαδικασία λοιπόν αυτή περιλαμβάνει αφενός τα όργανα που σχεδιάζουν μια δράση και τα όργανα εκείνα τα οποία είναι επιφορτισμένα με την υλοποίηση της δράσης αυτής, ήτοι τις κοινωνικές υπηρεσίες. Κατά βάση τα όργανα που υλοποιούν είναι τα πολιτικά πρόσωπα μέσω των σχετικών αποφάσεων που λαμβάνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και αρμόδιοι για την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής είναι συνήθως οι καθ' ύλην αρμόδιοι Αντιδήμαρχοι, ή Πρόεδροι Νομικών προσώπων ή Κοινοφελών Επιχειρήσεων. Η Κοινωνική Πολιτική έχει ως αφετηρία είτε δομές της Ε.Ε. όπως τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης είτε δομές εθνικού χαρακτήρα όπως για παράδειγμα οι παιδικοί σταθμοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η παροχή κοινωνικών Υπηρεσιών ως Δημόσια Πολιτική

3.1 Εισαγωγικά - Ο Δήμος Καλαμάτας σήμερα

Μέχρι πρότινος, ο κρατικός συγκεντρωτισμός αποτελούσε (και εξακολουθεί σε αρκετές περιπτώσεις, ακόμη και σήμερα, να αποτελεί) τροχοπέδη στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση αλλά και την καλύτερη και ποιοτικότερη παροχή Υπηρεσιών στους πολίτες που συχνά πυκνά βρίσκονταν στα δίκτυα της γραφειοκρατίας, με επακόλουθο πολύχρονη ταλαιπωρία και ιδιαιτέρως μεγάλο κόστος. Προκειμένου να αντιμετωπισθεί το αναφυέν ζήτημα επεδιώχθη από την κεντρική πολιτικής σκηνή η απαγκίστρωση της Διοίκησης, η αυτοδιοίκηση κάποιων υπηρεσιών και η αναδιανομή αυτών στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης προκειμένου η άσκηση πολιτικής να είναι περισσότερο αποτελεσματική, ευέλικτη και σε κάθε περίπτωση επιταχυνόμενη, ειδικώς σε ζητήματα τα οποία μπορούν να διεκπεραιωθούν σε τοπικό επίπεδο. Ο θεμέλιος λίθος της προσπάθειας αυτής έγινε με την θέσπιση του ν. 3852/2010 ο οποίος σηματοδότησε την μετάβαση από τον Καποδίστρια σε ένα νεότερο νομικό πλαίσιο θεμελίωσης και αναδιάταξης της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης. Με τον παραπάνω νόμο η κεντρική διοίκηση επιχειρεί, και σε αρκετές περιπτώσεις το επιτυγχάνει, τον απογαλακτισμό της αυτοδιοικητικής από την κεντρική διοικητική μηχανή στην παιδεία, τα πολεοδομικά ζητήματα και γραφεία, τον γεωργικό τομέα, την υγεία κ.λπ.

3.2 Ο Δήμος Καλαμάτας και τα χαρακτηριστικά του

Α. Ο Δήμος Καλαμάτας αποτελεί την πρωτεύουσα της Μεσσηνίας και την μεγαλύτερη πόλη της παραπάνω Περιφερειακής Ενότητας, καταλαμβάνει δε έκταση 440,30 km² που αντιστοιχεί στο 15% της επιφάνειας της Π.Ε. Μεσσηνίας. Συμφώνως της απογραφής του 2011, η οποία αποτελεί το σημείο αναφοράς απάντων των καταγραφών και των σχετικών παραθέσεων

σχετιζόμενα με στατιστικά στοιχεία την παρούσα εργασία, ο πληθυσμός της πόλεως ανέρχεται σε 69.849 κατοίκους (ήτοι το 44% του πληθυσμού της Π.Ε. Μεσσηνίας) και βρίσκεται στο κέντρο του Μεσσηνιακού Κόλπου, ενσωματώνοντας τις Δημοτικές Ενότητες των πρώην Δήμων Άριος, Αρφαρών, Θουρίας και φυσικά Καλαμάτας, με την πόλη να απέχει περί τα 239 χιλιόμετρα από την Πρωτεύουσα.

Ως ήδη αναφέρθηκε, ο νυν Δήμος Καλαμάτας μετά την αυτοδιοικητική μεταρρύθμιση του Καλλικράτη και την διοικητική του επέκταση μετά την εφαρμογή, από 01.01.2011, του Προγράμματος Καλλικράτης απορρόφησε τέσσερις (4) πρώην (μικρότερους) Δήμους με την ηλικιακή κατανομή των κατοίκων και τον πληθυσμό αυτών να παρατίθεται, ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ & ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Δ.Ε.	0-19	20-39	40-64	65 ≤	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΙΟΣ	480	449	595	547	2.071
ΑΡΦΑΡΩΝ	502	566	824	756	2648
ΘΟΥΡΙΑΣ	444	623	918	736	2721
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	13.337	17.364	21.693	10.015	62.409
ΣΥΝΟΛΟ	14.763	19.002	24.030	12.054	69.849
%	21,1 %	27,3%	34,4%	17,2%	100%

ΠΗΓΗ : ΕΛΣΤΑΤ 2011

Περαιτέρω, ειδικώς ως προς την Περιφέρεια Πελοποννήσου ο αντίστοιχος πίνακας ηλικιακής κατανομής του πληθυσμού αυτής έχει ως εξής :

ΠΙΝΑΚΑΣ 2:

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ & ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦ. ΠΕΛ/ΣΟΥ

ΣΥΝΟΛΟ	0-9	10-19	20-39	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
577.903	52.601	54.921	64.809	80.151	82.275	75.987	62.613	62.838	41.708

100 (%)	9,1	9,5	11,2	13,9	14,2	13,1	10,8	10,9	7,2
---------	-----	-----	------	------	------	------	------	------	-----

ΠΗΓΗ : ΕΛΣΤΑΤ 2011

Από την επισκόπηση του πρώτου των παρατεθειμένων πινάκων συμπεραίνεται ότι οι πρώην Δήμοι Άριος, Αρφαρών και Θουρίας, οι οποίοι πλέον αποτελούν Δημοτικές ενότητες του νυν Δήμου Καλαμάτας ήσαν μικροί πληθυσμιακά, με τον πληθυσμό αυτών να υπολείπεται των 2.800 κατοίκων. Περαιτέρω, εκ του πρώτου των παραπάνω πινάκων εμφανίζεται πως το 61,7% του πληθυσμού ανήκει στις ηλικίες από 20 – 64 ετών και το 38,3%, ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 0 -19 και άνω των 65 ετών. Το ποσοστό των 38,3% (ηλικία 0-19 και άνω των 65) είναι ιδιαίτερος υψηλό γεγονός που καταμαρτυρά την ανάγκη λήψης μέτρων και υπηρεσιών παροχής υπηρεσιών πρόνοιας πως κοινωνικές ομάδες οι οποίες χρήζουν άμεσης υποστήριξης. Επιπροσθέτως και ως προς τον δεύτερο των πινάκων που παρατίθενται αμέσως παραπάνω, ειδικότερα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ποσοστό 18,6 % έχει ηλικία από 0 έως 19 ετών και ποσοστό 28,9% άνω των 60 ετών, γεγονός που μαρτυρά ότι υπάρχει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό το οποίο ανήκει στις ευπαθείς ηλικιακές ομάδες.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο οι πληθυσμιακές ομάδες οι οποίες χρήζουν βοήθειας (άλλως έχουν περισσότερες πιθανότητες να χρειαστούν στήριξη και φροντίδα) ενσωματώνουν ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού με το ποσοστό αυτό στην ειδικώς για την περιφέρεια Πελοποννήσου, για τις ηλικιακές ομάδες από 0 έως 19 ετών και από 60 έως άνω των 80 ετών να ανέρχεται σε ποσοστό 47,50% (ήτοι σχεδόν το ήμισυ του πληθυσμού της Περιφέρειας).

Επιστρέφοντας στην μελέτη περίπτωσης του Δήμου Καλαμάτας, προτού προχωρήσουμε σε περαιτέρω έρευνα, καλό θα είναι να καταγραφεί το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού, το οποίο ως προς την Π.Ε. Μεσσηνίας έχει, ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3:

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ Π.Ε. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

κάτοχοι:	
1.Διδακτορικού/μεταπτυχιακού τίτλου	
2.Πτυχιούχοι Πανεπιστημίου - ΑΤΕΙ, 3.ΑΣΠΑΙΤΕ/	19.291

ανώτερες επαγγελματικές καθώς και ισότιμες σχολές	
Πτυχιούχοι εκπαίδευσης (IEK, Κολλεγίων)	4.471
Απόφοιτοι λυκείου	36.186
Απόφοιτοι Γυμνασίου και πτυχιούχοι επαγγελματικών σχολών	25.668
Απόφοιτοι Δημοτικού	42.205
-Εγκατέλειψαν το σχολείο και γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή -Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή (δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση)	23.083
Μη κατατασσόμενοι (ημερομηνία γεννήσεως μετά την 01.01.2005)	9.050
ΣΥΝΟΛΟ	159.954

ΠΗΓΗ : ΕΛΣΤΑΤ 2011

Επικεντρωνόμενοι στην πόλη της Καλαμάτας, της οποίας ο πληθυσμός ανέρχεται σε 62.409 κατοίκους, στην οποία βρίσκονται και οι διοικητικές δομές της Περιφερειακής Ενότητας με τους κατοίκους να είναι ως επί το πλείστον εργαζόμενοι σε ιδιώτες ή τον δημόσιο τομέα και λιγότεροι, ήτοι οι διαμένοντες στις Δημοτικές Ενότητες, στον πρωτογενή τομέα, προκύπτει πως ποσοστό αυτών της τάξεως του 39,64% (απόφοιτοι Δημοτικού / πρόσωπα που εγκατέλειψαν την εκπαίδευση και γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή - ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή (δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση) και μη κατατασσόμενοι), γεγονός που εξαιτίας είτε της ηλικίας

των, είτε του μορφωτικού των επιπέδου εν δυνάμει δημιουργεί καταστάσεις πολιτών οι οποίοι τελούν, υπό προϋποθέσεις, σε ευπαθείς ομάδες. Επειδή όμως η ενδεχόμενη ανάγκη παροχής κοινωνικής αρωγής δεν είναι αλληλένδετη είτε με την ηλικία είτε με το μορφωτικό επίπεδο, η παρατεταμένη πέραν της δεκαετίας, οικονομική κρίση, με την ανεργία να έχει υψηλούς δείκτες και πολλούς να αδυνατούν να εκπληρώσουν ακόμη και τις βασικές τους ανάγκες, είναι προφανές πως γεννά πολίτες, ανεξαρτήτου μορφωτικού επιπέδου, οικονομικής κατάστασης κ.λπ. οι οποίοι εξαιτίας των απρόοπτων μεταβολών της καθημερινότητάς τους έχουν ανάγκη κοινωνικής στήριξης και συνδρομής από την πλευρά της Διοίκησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4:
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

κάτοχοι: 1.Διδακτορικού/μεταπτυχιακού τίτλου 2.Πτυχιούχοι Πανεπιστημίου - ΑΤΕΙ, 3.ΑΣΠΑΙΤΕ/ ανώτερες επαγγελματικές καθώς και ισότιμες σχολές	11.836 (16,95%)
Πτυχιούχοι εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλεγίων)	2.459 (3,52%)
Απόφοιτοι λυκείου	18.030 (25,81%)
Απόφοιτοι Γυμνασίου και πτυχιούχοι επαγγελματικών σχολών	9.834 (14,08%)
Απόφοιτοι Δημοτικού	14.265 (20,42%)
-Εγκατέλειψαν το σχολείο και γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή -Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή (δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση)	8.918 (12,77%)
Μη κατατασσόμενοι	4.507 (6,45%)

ΠΗΓΗ ΕΛΣΤΑΤ: 2011

3.3 Η Δομή του Δήμου Καλαμάτας

Με το Φ.Ε.Κ. 1297/Β/13.04.2017 καθορίζεται, μεταξύ άλλων, ο Οργανισμός Εσωτερικών Υπηρεσιών του Δήμου Καλαμάτας οι οποίες σύμφωνα με το Οργανόγραμμα κατατάσσονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, ήτοι τις κεντρικές και τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες με την τελευταία των παραπάνω υπηρεσιών σχετίζεται με τις Δημοτικές Ενότητες του παραπάνω Δήμου ενώ οι Κεντρικές Υπηρεσίες του Δήμου διαχωρίζονται με την σειρά τους σε εκείνες που υπάγονται απευθείας στον Δήμαρχο της πόλης καθώς και την Γενική Διεύθυνση, η οποία με την σειρά της υποδιαιρείται σε δύο κατηγορίες, ήτοι των υπηρεσιών που επιτελούν κύριες λειτουργίες και εκείνων γενικών αρμοδιοτήτων και εσωτερικής υποστήριξης.

Ειδικότερα, στον Δήμαρχο υπάγονται απευθείας :

- **Ο Γενικός Γραμματέας (Γ.Γ.)** : Πρόκειται για το πρόσωπο εκείνο το οποίο παρέχει συνδρομή στον πρώτο πολίτη του Δήμου κατά την εκτέλεση των διοικητικών του καθηκόντων, τα οποία συνήθως ανατίθενται από τον τελευταίο σε αυτόν. Ο Γ.Γ. είναι υπεύθυνος οδηγιών, συντονισμού και εύρυθμης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών σε συνεργασία με τον εκάστοτε Γενικό Διευθυντή έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματική επίτευξη των στόχων που επιδιώκονται από την πολιτική ηγεσία. Στις αρμοδιότητές του είναι οι σχετικές προτάσεις για την βελτίωση της λειτουργίας του Δήμου, φροντίζει δε για την επεξεργασία των θεμάτων που πρόκειται να συζητηθούν στο Δημοτικό Συμβούλιο, της Οικονομικής Επιτροπής, της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής και της Εκτελεστικής Επιτροπής. Επιπλέον παρακολουθεί την εφαρμογή των αποφάσεων των παραπάνω Οργάνων από τις δημοτικές υπηρεσίες και συμμετέχει στην κατάρτιση του Επιχειρησιακού σχεδίου και προγραμμάτων δράσης του Δήμου. Στις αρμοδιότητές του εμπίπτει η ενημέρωση σχετικά με τους απολογισμούς δράσης του Δήμου των περιοδικών απολογισμών δράσης του Δήμου και η σχετική ενημέρωση της Εκτελεστικής Επιτροπής. Στις αρμοδιότητές του εμπίπτουν η διαρκής εξέλιξη και πρόοδος των δημοτικών υπηρεσιών με βάση τις ανάγκες της κοινωνίας αλλά και η συνεργασία με τα νομικά πρόσωπα του δήμου προκειμένου να επιτευχθεί η χαρασσόμενη πολιτική. Επιπροσθέτως στις αρμοδιότητές του συμπεριλαμβάνονται, κατά δημαρχιακή εξουσιοδότηση, η υπογραφή παραλαβής δικογράφων,

μισθοδοτικών καταστάσεων και αδειών, οι εγκρίσεις μετακίνησης εντός και εκτός έδρας, και η ανταπόκριση των αρμοδίων Υπηρεσιών σε ζητήματα τα οποία θέτουν οι πολίτες σχετικά με ζητήματα τα οποία τους απασχολούν.

- **Το Γραφείο Δημάρχου και Αιρετών:** Η ως άνω Υπηρεσία έχει ως αντικείμενο το ταχυδρομείο του πρώτου δημότη της πόλεως, τηρεί το πρωτόκολλο, τις αποφάσεις που λαμβάνονται στον Δήμο προκειμένου να ενημερώνεται και αυτές να είναι στην άμεση διάθεση του Δημάρχου, κανονίζει τις συναντήσεις του Δημάρχου με φορείς και ενδιαφερόμενους, καταγράφει και κατηγοριοποιεί αιτήματα των πολιτών και σε συνεργασία με τον Γ.Γ. και τους Γενικούς Διευθυντές τα επιλύει.
- **Το Γραφείο Επικοινωνίας, Δημοσίων Σχέσεων και Εθιμοτυπίας:** Αποτελεί την έξωθεν – προβαλλόμενη σε τρίτους εικόνα του Δήμου, καθώς στις αρμοδιότητές του εμπίπτει η οργάνωση συνεντεύξεων, η παροχή σχετικών πληροφοριών και ειδήσεων που σχετίζονται με θέματα του Δήμου, η ενημέρωση δια εντύπων αλλά και διαδικτύου θεμάτων που αφορούν τον Δήμο και την λειτουργία αυτού. Περαιτέρω, το παραπάνω γραφείο είναι επιφορτισμένο με την καταγραφή και η δημιουργία αρχείου σχετικά με θέματα που δημοσιεύονται στον Τύπο (έντυπο ή ηλεκτρονικό), ενώ στις αρμοδιότητές του γραφείου αυτού είναι η επιμέλεια υποδοχής, φιλοξενίας, ξενάγησης επισκεπτών και προσώπων, όπως και η οργάνωση επισήμων εορτών, δεξιώσεων, τελετών και συνεδρίων όπως και της οργάνωσης εορτών, εθνικού και τοπικού χαρακτήρα.
- **Το Γραφείο Ειδικών Συμβούλων και Επιστημονικών Συνεργατών:** Το παραπάνω γραφείο λειτουργεί με επιστημονικό προσωπικό που επιλέγεται από τον Δήμαρχο, συνήθως, και το οποίο εξαιτίας εξειδικευμένων γνώσεων που φέρει επί ζητημάτων αναλαμβάνει την διεκπεραίωση υποθέσεων σχετικού αντικείμενου.
- **Το Γραφείο Διασφάλισης Ποιότητας, Εσωτερικού Ελέγχου και Διαφάνειας:** Σκοπεί στην προώθηση των δημοτικών υπηρεσιών, τον έλεγχο της εύρυθμης λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών έτσι ώστε να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι, ενώ είναι των αρμοδιοτήτων του η εξασφάλιση διαφανών διαδικασιών στις συνεργασίες τις οποίες ο Δήμος έχει με τρίτα πρόσωπα.
- **Η Νομική Υπηρεσία:** Ως προκύπτει και εκ του τίτλου της η Υπηρεσία αυτή αναλαμβάνει το νομικό τμήμα που σχετίζεται με πάσης φύσεως νομικό ζήτημα το οποίο ανακύπτει και σχετίζεται με την Δημοτική λειτουργία.
- **Το Αυτοτελές Γραφείο Πολιτικής Προστασίας:** Διαχειρίζεται σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών και διαμορφώνει την πολιτική προκειμένου να αντιμετωπιστούν απρόβλεπτα περιστατικά τα οποία βάζουν τον Δήμο. Είναι υπεύθυνο για τον στρατηγικό σχεδιασμό δράσης και αντίδρασης του δημοτικού μηχανισμού και υποστηρίζει τον σχεδιασμό, την διαχείριση αλλά και τις εν γένει ενέργειες σχετικά με το σχέδιο αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών, υποστηρίζει δε

συνάμα και παρέχει σχετική συνδρομή στον συντονισμό δράσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας που σχετίζεται με την ετοιμότητα και την πρόληψη του δημοτικού μηχανισμού, την αντιμετώπιση και τέλος, αν χρειαστεί, την αποκατάσταση ενδεχόμενων καταστροφών. Περαιτέρω, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Πελοποννήσου επιτηρεί την πιστή εφαρμογή των λαμβανομένων μέτρων στα πλαίσια του γενικότερου σχεδιασμού ενώ παρέχει έχοντας οργανωτική αρμοδιότητα το απαιτούμενο υλικό κατά το σχέδιο αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών.

- **Το Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας και Εξυπηρέτησης Πολιτών:** Το οποίο πέραν της ενημέρωσης του πολίτη και σχετικής εξυπηρέτησής του, ως αρμοδιότητα έχει την παροχή σχετικής βοήθειας σε πρόσωπα τα οποία αδυνατούν αντικειμενικώς να εξυπηρετηθούν στις δημοτικές υπηρεσίες ή τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών.

Αμέσως παραπάνω ακροθιγώς αναφέρθηκαν οι απευθείας στον Δήμαρχο υπαγόμενες Υπηρεσίες οι οποίες όμως δεν είναι οι μόνες σχετιζόμενες με την δημοτική λειτουργία. Πέραν αυτών, υφίστανται διευθύνσεις με συγκεκριμένο εργασιακό αντικείμενο που επιτελούν σαφώς προσδιορισμένο εργασιακό αντικείμενο σύμφωνα με τον κύκλο εργασιών τους.

- **Η Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών:** Είναι αρμόδια για την διοικητική υποστήριξη σε θέματα σχετιζόμενα με τα νομικά πρόσωπα, την τήρηση πρωτοκόλλου, αρχείου, την ομαλή λειτουργία των αποκεντρωμένων Υπηρεσιών του Δήμου, την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης, την καταγραφή ληξιαρχικών γεγονότων και αποσκοπεί στον γενικό συντονισμό εφαρμογής των διαδικασιών που σχετίζονται με την απροβλημάτιστη διοικητική δημοτική λειτουργία.

- **Η Διεύθυνση Οικονομικών:** Αρμοδιότητά της αποτελεί η ορθή και αποδοτική σύμφωνα με τα προβλεπόμενα οικονομικών προγραμμάτων, την ορθή απεικόνιση των οικονομικών ζητημάτων του Δήμου και την διαχείριση των εσόδων και εξόδων του κατά τρόπο σύνομο και την διασφάλιση της περιουσίας του Δήμου. Στις αρμοδιότητές της εμπίπτει και η διασφάλιση της νόμιμης διαδικασίας προμήθειας υλικών και εξοπλισμού για τις ανάγκες του Δήμου.

- **Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών:** Μελετά, εκτελεί και συντηρεί τα τεχνικά έργα προκειμένου αυτά να φέρουν τεχνικές αρτιότητες και να είναι κατάλληλα προς τον προοριζόμενο σκοπό τους με ασφάλεια προς τον πολίτη, και τους εν γένει χρήστες. Επιπλέον, πέραν των ανωτέρω είναι υπεύθυνη για την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων των έργων, ο έλεγχος των εγκαταστάσεων αυτών και η εξασφάλιση ασφαλούς διέλευσης και μετακίνησης των χρηστών των έργων.

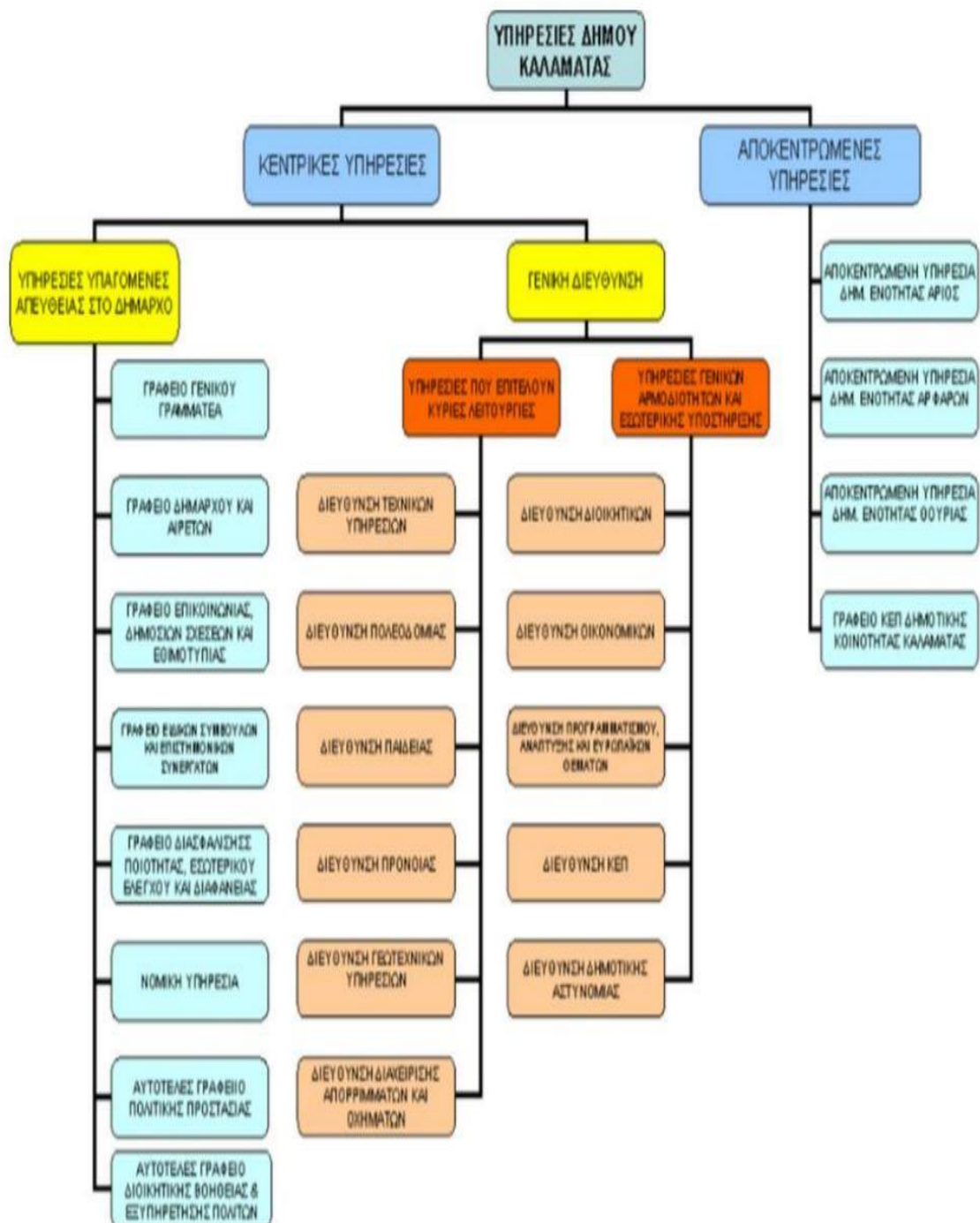
- **Η Διεύθυνση Πολεοδομίας:** Εφαρμόζει πιστά τον πολεοδομικό σχεδιασμό, μεριμνά για την έκδοση αδειών και ελέγχει ενδεχόμενες κατασκευές που δεν είναι σύμφωνες με τον νόμο και είναι αυθαίρετες.

- **Η Διεύθυνση Γεωτεχνικών Υπηρεσιών:** Μεριμνά για την προστασία του περιβάλλοντος και επιμελείται την συντήρηση και κατασκευή χώρων πρασίνου.
- **Η Διεύθυνση διαχείρισης απορριμμάτων και οχημάτων:** Δραστηριοποιείται στην διαχείριση των απορριμμάτων, της καθαριότητας της πόλης και των περιχώρων αυτής, καθώς και την αντιμετώπιση ζητημάτων σχετιζομένων με την καθαριότητα καθώς επίσης και την διάθεση των προϊόντων που προκύπτουν ακολούθως της επεξεργασίας . Στις αρμοδιότητές της εμπίπτει, η εναλλακτική διαχείριση των απορριμμάτων (ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση κ.λπ.) καθώς και η καθαριότητα των κοινοχρήστων μερών του Δήμου και η εξασφάλιση απροβλημάτιστης κίνησης των δημοτικών οχημάτων.
- **Διεύθυνση Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ):** Είναι επιφορτισμένο με την παροχή στους πολίτες διοικητικής φύσεως υπηρεσιών και πληροφοριών και την διεκπεραίωση υποθέσεων που τους αφορούν σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες.
- **Διεύθυνση Δημοτικής Αστυνομίας:** Είναι επιφορτισμένη της ομαλούς αστυνόμευσης της πόλεως και την απροβλημάτιστη κίνηση οχημάτων και πεζών κατά ρητή τήρηση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας.
- **Η Διεύθυνση προγραμματισμού, ανάπτυξης και ευρωπαϊκών θεμάτων:** έχει ως αντικείμενο την βοήθεια στα διοικητικά όργανα, την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των διοικητικών υπηρεσιών, την παρακολούθηση εφαρμογής των δημοτικών συστημάτων και την ποιότητα παροχής των δημοτικών υπηρεσιών και τον έλεγχο αλλά και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων προγραμμάτων επιχειρησιακού χαρακτήρα και ετήσιας δράσης.
- **Η Διεύθυνση Πρόνοιας:** Πρόκειται για την διεύθυνση εκείνη η οποία έχει ως αντικείμενο δραστηριότητας την μελέτη και τον σχεδιασμό της εφαρμοστέας κοινωνικής πολιτικής ως αυτή καθορίζεται με βάση την πολιτική βούληση της κυβερνώσας παράταξης. Έχει μεταξύ των αρμοδιοτήτων της τον άρτιο σχεδιασμό καθώς επίσης και την πιστή υλοποίηση του σχεδιασμού αυτού, σύμφωνα με τα εκπονούμενα, προκειμένου να γίνει πράξη η επιδιωκόμενη κοινωνική πολιτική σε τομείς, όπως ενδεικτικά αναφέρονται, η ισότητα των πολιτών, η εξασφάλιση καλλιτέρων συνθηκών διαβίωσης, η προστασία και η προαγωγή τόσο της δημόσιας όσο και της ατομικής υγείας, η παιδεία, δια της λήψεως των καταλλήλων μέτρων που αποσκοπούν στην επίτευξη του εκάστοτε στόχου δια του ελέγχου λειτουργίας των δημοτικών κοινωνικών δομών των οποίων άλλωστε έχει και την ευθύνη λειτουργίας των.

Για την πληρότητα του λόγου στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι υπό την εποπτεία του Δήμου Καλαμάτας, δραστηριοποιούνται νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου με συγκριμένες αρμοδιότητες, όπως η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Καλαμάτας που έχει ως αντικείμενο, έχουσα διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, την

διαχείριση της ύδρευσης και της αποχέτευσης, η «ΔΙΟΚΛΗΣ Α.Ε.» που αποτελεί μονομετοχική ανώνυμη εταιρία που ως αντικείμενο έχει την αξιοποίηση και την εκμετάλλευση της δημοτικής περιουσίας ως προς τα ακίνητα τα οποία της έχουν παραχωρηθεί μετά την σύστασή της καθώς και η κοινωφελής επιχείρηση του Δήμου «ΦΑΡΙΣ» που δραστηριοποιείται στον Πολιτισμό, την κοινωνική αλληλεγγύη κ.λπ. η οποία αποτέλεσε την συνέχεια των συγχωνευθέντων δημοτικών επιχειρήσεων της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας, του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης και της Δημοτικής Επιχείρησης Τουριστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας, με αντικείμενο της παραπάνω κοινωφελούς επιχείρησης (ΦΑΡΙΣ) να αποτελεί η οργάνωση πάσης φύσεως δραστηριοτήτων και η παροχή υπηρεσιών που προάγουν τον πολιτισμό, την κοινωνική αλληλεγγύη και την εν γένει προώθηση του Δήμου Καλαμάτας.

Έτσι και με βάση λοιπόν τα ήδη αναπτυχθέντα, σχηματικά ο Δήμος Καλαμάτας φέρει την παρακάτω διοικητική δομή:

Σύμφωνα με τα μηνός Ιουνίου του 2021 στοιχεία της Οικονομικής Υπηρεσίας, στον Δήμο απασχολούνται οι ακόλουθοι εργαζόμενοι :

ΠΙΝΑΚΑΣ 6:

ΜΟΝΙΜΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	395
ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ	143
ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ	6
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	143
ΣΥΝΟΛΟ	610

3.4 Η Διεύθυνση Πρόνοιας του Δήμου Καλαμάτας

Εστιάζοντας στην Διεύθυνση Πρόνοιας του Δήμου Καλαμάτας, αυτή διαρθρώνεται ως ακολούθως²¹ :

« ... Α. Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Εποπτείας και Ελέγχων.

Β. Τμήμα Προσχολικής Αγωγής.

Γ. Τμήμα Κοινωνικής Αρωγής.

Δ. Τμήμα Κοινωνικού Εισοδήματος και Αλληλεγγύης (Κ.Ε.Α.)...»

Διατρέχοντας την ιστοσελίδα του Δήμου Καλαμάτας²² προκύπτουν οι δράσεις και παρεχόμενες υπηρεσίες του παραπάνω νομικού προσώπου προς κοινωνικές ομάδες οι οποίες χρίζουν στήριξης και βοήθειας. Έτσι και σύμφωνα πάντα με τα αναφερόμενα στην παραπάνω διαδικτυακή πηγή, στον δήμο Καλαμάτας παρέχονται τα ακόλουθα προγράμματα:

²¹ www.kalamata.gr/el/ (ημερομηνία προσπέλασης 09.11.2021)

²² www.kalamata.gr/el/ (ημερομηνία προσπέλασης 09.12.2021)

✚ **Βοήθεια στο Σπίτι:** Ο σκοπός του προγράμματος αυτού είναι η ουσιαστική υποβοήθηση δια της παροχής υπηρεσιών στο σπίτι ατόμων προχωρημένης ηλικίας και ατόμων που εξαιτίας προβλημάτων υγείας που έχουν που δεν τους επιτρέπουν να αυτοεξυπηρετηθούν, μένουν μόνα, έχουν χαμηλά εισοδήματα ή ανύπαρκτα εισοδήματα και δια του προγράμματος αυτού επιδιώκεται η εξακολούθηση της παραμονής τους στον φυσικό χώρο που διαμένουν έτσι ώστε να μην μεταβάλλονται οι συνθήκες διαβίωσής τους προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή συνοχή και να μην αποκλειστούν κοινωνικά. Για τον λόγο τούτο και στους πολίτες αυτούς παρέχεται φροντίδα κοινωνικού χαρακτήρα κυρίως σε τομείς υποστήριξης ψυχικού και συναισθηματικού χαρακτήρα , φυσιοθεραπειών , ενδεχομένως και όπου τούτο είναι εφικτό ήπιας αθλητικής δραστηριότητας και πρόληψης.

✚ **Δημοτικό Συσσίτιο:** Η δομή αυτή προσφέρει φαγητό άνευ τιμήματος σε πρόσωπα που αδυνατούν να έχουν πρόσβαση στο φαγητό και είναι κατά κύρια βάση άποροι αλλά και άστεγοι όπου στους ωφελούμενους παραδίδονται σε καθημερινή βάση μερίδες φαγητών προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες σίτισής τους με την Παρασκευή των μερίδων να γίνεται από εξειδικευμένο προσωπικό σύμφωνα με τα υγειονομικά πρωτόκολλα.

✚ **Δημοτικό Ιατρείο:** Η υπηρεσία αυτή παρέχει υγειονομική φροντίδα σε πρόσωπα στερουμένων ασφαλιστικής κάλυψης καθώς και στους ασφαλισμένους του πρώην Ο.Γ.Α. Πρόκειται για δομή η οποία παρέχει ιατρικές υπηρεσίες προληπτικού χαρακτήρα αλλά και περίθαλψη πρώτου βαθμού έτσι ώστε να βελτιωθεί η υγεία και η ποιότητα ζωής των χρηστών της. Οι χρήστες υποβάλλονται σε σχετικές εξετάσεις, (μέτρηση αρτηριακής πίεσης, σακχάρου κ.λπ.) ενώ λαμβάνουν και συμβουλές σχετικά με την περίθαλψη, την αντιμετώπιση αναφυόντων της υγείας των ζητημάτων αλλά και πρώτες βοήθειες όταν είναι τούτο αναγκαίο. Το Δημοτικό ιατρείο συνεργάζεται στενά με το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», προκειμένου να αντιμετωπιστούν περιστατικά αρμοδιότητάς του.

✚ **Δημοτικό Παντοπωλείο:** Αυτή η κοινωνική δομή ιδρύθηκε προκειμένου να καλυφθούν πρωτογενείς ανάγκες επιβίωσης αναξιοπαθούντων δημοτών και οικογενειών. Το έργο του υποβοηθούν εθελοντές και η βασική πηγή χρηματοδότησης είναι ο Δήμος, ιδιώτες, χορηγοί κ.λπ.

✚ **Δημοτικό Φαρμακείο:** Η παρούσα κοινωνική δομή λειτουργεί με την ευθύνη του Φαρμακευτικού Συλλόγου Μεσσηνίας και συνεπικουρείται από τον Δήμο. Αντικείμενο του Δημοτικού Φαρμακείου είναι η βοήθεια σε απόρους, ανασφάλιστους και εν γένει μη δυνάμενων με ίδια μέσα να ανταποκριθούν, πολίτες. Τα φάρμακα συγκεντρώνονται σε διάφορα σημεία (ενδεικτικά φαρμακεία, Δημοτικό Ιατρείο κ.λπ.), και στην συνέχεια αφού παραδοθούν σε αυτό ακολουθεί μετά και την καταγραφή των αναγκών και των προτεραιοτήτων των δημοτών διανομή στους έχοντες ανάγκη. Η Πρόνοια είναι η αρμόδια της πιστοποίησης των αναγκών για την

χορήγηση (δωρεάν) φαρμάκων σε συμπολίτες σε συνεργασία με άλλους φορείς, καθώς και τους κοινωνικούς λειτουργούς του Δήμου, τον Ιατρικό Σύλλογο κ.λπ. αυτονόητο δε είναι πως η χορήγηση οιαδήποτε φαρμακευτικού σκευάσματος απαιτεί ιατρική συνταγή.

✚ **Κοινοτικός Λαχανόκηπος:** Πρόκειται για δράση εκπαιδευτικού κυρίως χαρακτήρα όπου ο εκάστοτε καλλιεργητής μαθαίνει την ακολουθητέα διαδικασία που σχετίζεται με την φύτευση καθώς και την σχετική καλλιέργεια όπως και την παραγωγή . Ο ίδιος την αυτή στιγμή φέρει τόσο την ιδιότητα του εκπαιδευτή όσο και του εκπαιδευόμενου και γίνεται άμεσος αποδέκτης των καλλιεργητικών του προσπαθειών. Ο δήμος παρέχει τα μέσα (υλικά αλλά και τεχνολογικά) προκειμένου να υπάρξει η σχετική καλλιέργεια ενώ κατά καιρούς διοργανώνει ημερίδες ενημέρωσης που ενισχύουν την γνώση των χρηστών , παρέχει δε δημοτικά οικόπεδα στους ωφελούμενους να καλλιεργούν λαχανικά βιολογικής καλλιέργειας σε οριοθετημένο χώρο.

✚ **Λέσχες Φιλίας και Εθελοντισμού / Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων Δήμου Καλαμάτας :** Λειτουργούν δύο (2) Λέσχες Φιλίας { Α (έτος ίδρυσης το 1983 και Β (έτος ίδρυσης το 1988) καθεμία των οποίων στελεχώνεται από 3 άτομα, με ειδικότητες εργοθεραπεύτριας, φυσιοθεραπεύτριας και κοινωνικής λειτουργού), Αλληλεγγύης και Πολιτισμού, που εξυπηρετούν 1.500 ηλικιωμένους. Βασική επιδίωξη της παρεχόμενης κοινωνικής υπηρεσίας είναι η προστασία των ηλικιωμένων και διαβίωσή τους σε φιλικό περιβάλλον . Οι λέσχες αυτές, επιδιώκουν την αντιμετώπιση προβλημάτων των ηλικιωμένων που σχετίζονται με βιολογικούς και ψυχολογικούς παράγοντες. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται πέραν την ψυχικής και βιολογικής ηρεμίας και αρτιότητας η εξακολούθηση και η ομαλή συνύπαρξη στον κοινωνικό ιστό. Επιχειρείται να εξασφαλιστεί η ενεργητικότητα των μελών αυτών ενώ δίδεται βάση στην προστασία των υπερηλίκων, η ενημέρωση σχετικά με προβλήματα και συνήθεις ανάγκες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι, ενώ παρέχεται και βοήθεια σε ζητήματα πρόληψης (ενδεικτικά αναφέρονται , ιατρικές εξετάσεις, εμβολιασμοί κ.λπ.) . Εξόχως δε σπουδαιότητας είναι το ότι επίκεντρο είναι οι ίδιοι οι ηλικιωμένοι στους οποίους και δίδεται μεγάλη προσοχή έτσι ώστε να εξακολουθούν αν είναι , και αντιμετωπίζονται έτσι, ενεργά μέλη της κοινωνίας και όχι απόμαχοι της ζωής και παροπλισμένοι από την καθημερινότητα.

✚ **Κέντρα Κοινότητας Νομού Μεσσηνίας :** Τα κέντρα αυτά προέκυψαν συνεπεία προσπαθειών της Κεντρικής Διοίκησης και των αρμοδίων Υπουργείων τα οποία κέντρα έχουν ως χρηματοδότες το Ευρωπαϊκό Ταμείο στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ε.Σ.Π.Α. Ουσιαστικά αποτελούν το σημείο επαφής του πολίτη με την Κοινωνική Υπηρεσία με τον πολίτη να έχει την δυνατότητα σχετικής ενημέρωσης για υφιστάμενες παροχές προς το πρόσωπό τους τόσο σε τοπικό όσο και σε Περιφερειακό ή Επικράτειας επίπεδο.

Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών Θυμάτων Βίας του Δήμου Καλαμάτας:

Πρόκειται για κοινωνική υπηρεσία η οποία ξεκίνησε τη λειτουργία της το 2013. Επιδιώκει, εξειδικευμένη πληροφόρηση σε θέματα έμφυλης βίας και ισότητας σχέσεων τόσο των δυνητικά ωφελούμενων γυναικών όσο και τρίτων προσώπων, ψυχολογική στήριξη και Συμβουλευτική με την οπτική του φύλου (εστίαση στην βαθύτερη κατανόηση του εαυτού και των διαπροσωπικών σχέσεων, εκπαίδευση στην διεκδικητική επικοινωνία, διαχείριση άγχους και συναισθηματικών δυσκολιών, ενδυνάμωση, κινητοποίηση, κ.λπ.), κοινωνική στήριξη και συμβουλευτική εστίαση στην ανάπτυξη αυτονομίας, αυτεπάρκειας, αναγνώριση συναισθηματικών δυσκολιών, αντιμετώπιση κοινωνικών και πρακτικών ζητημάτων, ενδυνάμωση, κινητοποίηση, κ.λπ.), εργασιακή στήριξη με βάση την αναγνώριση των ταλέντων - δεξιοτήτων για τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την προώθηση στην απασχόληση/επιχειρηματικότητα, σύνταξη βιογραφικού σημειώματος, ενημέρωση για διαθέσιμες θέσεις εργασίας, κινητοποίηση, κ.λπ.), νομική στήριξη και Συμβουλευτική με την οπτική του φύλου (ενημέρωση για τους ισχύοντες νόμους και τα έννομα δικαιώματα των γυναικών, ενδυνάμωση, κινητοποίηση, κ.λπ.), διασύνδεση και δράσεις Δικτύωσης με Φορείς και Υπηρεσίες, παραπομπή σε Φορείς και Υπηρεσίες, παραπομπή σε Ξενώνες Φιλοξενίας και τέλος δράσεις Ευαισθητοποίησης και Ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας, ενάντια της γυναικείας βίας κάθε μορφής.

 Δημοτικά Υπνωτήρια: Αποτελούν μεταβατικής και προσωρινής φιλοξενίας δομή η οποία δεν έχει μόνιμο και σταθερό χαρακτήρα παρέχοντας σχετικές υπηρεσίες φιλοξενίας σε άτομα τα οποία κοιμούνται σε δημόσιους ή εξωτερικούς χώρους που δεν έχουν υποστηρικτικό πλαίσιο να απευθυνθούν έτσι ώστε να τύχουν στέγασης με την νυν δυνατότητα κάλυψης προσωρινώς την φιλοξενία, μόνο κατά τις βραδινές ώρες, δεκαέξι (16) ατόμων.

 Δημοτικό Μαγειρείο – Εστιατόριο : Παρέχει τροφή σε μη έχοντες οικονομική δυνατότητα και μόνιμη διαμονή κατοίκους δια της προετοιμασίας φαγητού της Καλαμάτας με την παρασκευή του φαγητού να γίνεται στην αεροπορική βάση της Καλαμάτας και να διανέμεται επιμελεία του Δήμου στο Α' Κ.Α.Π.Η. Καλαμάτας για τη διανομή του.

 Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών & Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες [ΚΔΑΠ – ΜΕΑ]: Πρόκειται για θεσμό λειτουργούντα στα πλαίσια δράσης «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» και έχει ως στόχο την ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών στο εργασιακό περιβάλλον σε θέσεις εργασίας με κοινούς όρους προκειμένου να ανταπεξέλθουν στον ρόλο της εργαζόμενης και στον ρόλο της μητέρας, ταυτοχρόνως ενώ επιχειρείται η βοήθεια των ωφελουμένων προσώπων του προγράμματος έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η εργασιακή πρόσβαση

Διαμέσου παροχής υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας βρεφών, νηπίων, παιδιών και ατόμων με αναπηρία, και επιδιώκεται η πρόσβαση των ευπαθών ομάδων (παιδιά με ειδικές ικανότητες).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δήμου Καλαμάτας²³ το απασχολούμενο, κατά τμήματα και ειδικότητα, προσωπικό στην Διεύθυνση Πρόνοιας του εν λόγω δήμου διαμορφώνεται ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 7:

- ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ , ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΕΛΕΓΧΩΝ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	1
ΤΕ ΚΟΙΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	2
ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	1
ΤΕ ΚΟΙΝ.ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ (ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ)	1
ΔΕ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ (ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ)	1

- ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΤΕ ΚΟΙΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	3
ΠΕ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	2

- ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	1
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	1
ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	5

- Α & Β ΛΕΣΧΕΣ ΦΙΛΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
------------	---------

²³ www.kalamata.gr/el/ (ημερομηνία προσπέλασης 09.11.2021)

ΤΕ ΚΟΙΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	1
ΤΕ ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ	2
ΤΕ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	1
ΤΕ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	1

- ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΠΕ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ	1
ΠΕ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	1
ΤΕ ΚΟΙΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	1

- Κ.Δ.Α.Π. – Μ.Ε.Α

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΤΕ ΚΟΙΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	1
ΔΕ ΚΟΙΝ. ΦΡΟΝΤΙΕΤΩΝ	4
ΔΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	2
ΠΕ ΓΥΜΝΑΣΤΩΝ	3
ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ	2
ΠΕ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	1
ΤΕ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ	1

- ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ & ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	2
ΠΕ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ	8
ΤΕ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ	16
ΔΕ ΜΑΓΕΙΡΩΝ	5
ΥΕ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 Εισαγωγικά

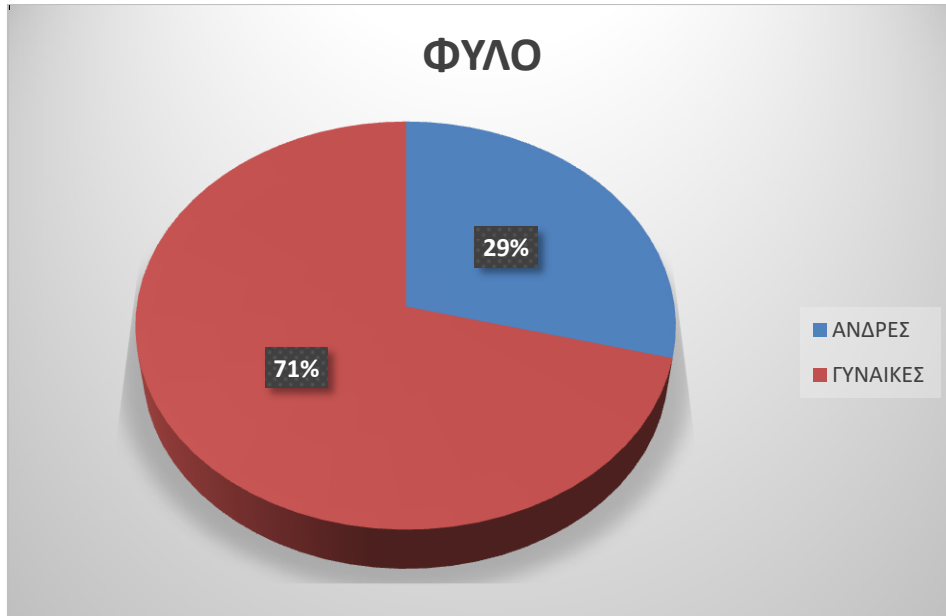
Για τις ανάγκες της παρούσης εργασίας και σε συνεργασία με την Διεύθυνση Πρόνοιας του Δήμου Καλαμάτας διανεμήθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο δεκαπέντε (15) ερωτήσεων (Ερ.), το οποίο παρέμεινε από Δεκέμβριο του 2021 έως Μάρτιο του 2022, στην παραπάνω Υπηρεσία. Δια του ερωτηματολογίου ζητήθηκε από τους μετέχοντες στην έρευνα άνδρες και γυναίκες (Ερ.1) κατατασσόμενους σε τρεις ηλικιακές ομάδες 20-39, 40-64 και 65 και πλέον ετών (Ερ.2), και αφού αποτυπώσουν στοιχεία όπως την εκπαίδευσή τους (Ερ. 3), το αν διαμένουν με παιδιά προσχολικής ηλικίας ή υπερήλικες (Ερ. 4 και 5), την οικογενειακή τους κατάσταση (Ερ.6), την επαγγελματική τους ιδιότητα (Ερ.7), το εισόδημά τους (Ερ.8), ποιές είναι οι χρησιμοποιούμενες κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου Καλαμάτας (Ερ.9), σε ποιο βαθμό ο εκάστοτε ερωτώμενος είναι ικανοποιημένος από αυτές (Ερ. 10), πόσες φορές, κατά τον τελευταίο χρόνο έχουν χρησιμοποιηθεί οι εν λόγω Υπηρεσίες του Δήμου (Ερ.11), τον βαθμό που πιστεύει ο κάθε ερωτώμενος πως καλύπτουν τις ανάγκες των πολιτών του δήμου (Ερ. 12), το αν υπάρχει επαρκής ενημέρωση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες (Ερ.13), το πόσο σημαντική είναι η συνέχιση παροχής των προγραμμάτων (Ερ.14) και ποια υπηρεσία θεωρούν οι ερωτηθέντες πως πρέπει να προωθηθεί περισσότερο (Ερ.15), ενώ ζητήθηκε, εφόσον το επιθυμούσαν οι ερωτηθέντες, να προτείνουν τη δημιουργία κάποιας δομής, πλην όμως ως προς το τελευταίο σκέλος δεν υπήρξε κάποια πρόταση.

Ειδικότερα συνεπεία της ερεύνης ταύτης προέκυψαν ως προς τους μετέχοντες στην έρευνα τα ακόλουθα στοιχεία:

1. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 100 ερωτηθέντες, 29 άνδρες και 71 γυναίκες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8:

ΦΥΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΑΝΔΡΕΣ	29	29
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	71	71

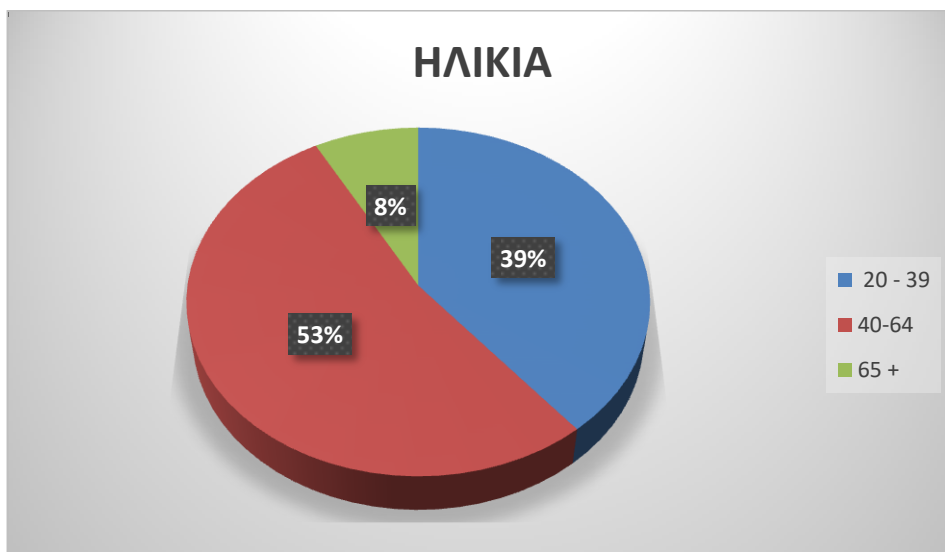

(Γράφημα 1)

1. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα διαμοιράστηκαν σε τρεις ηλικιακές ομάδες, με την μέση ηλικιακή ομάδα των ερωτηθέντων, ήτοι από 40 – 46 ετών, να ξεπερνά το ήμισυ των προσώπων που απάντησαν (53%):

ΠΙΝΑΚΑΣ 9:

ΗΛΙΚΙΑ (ΕΤΗ)	20-39	40-46	65+
ΑΤΟΜΑ	39	53	8

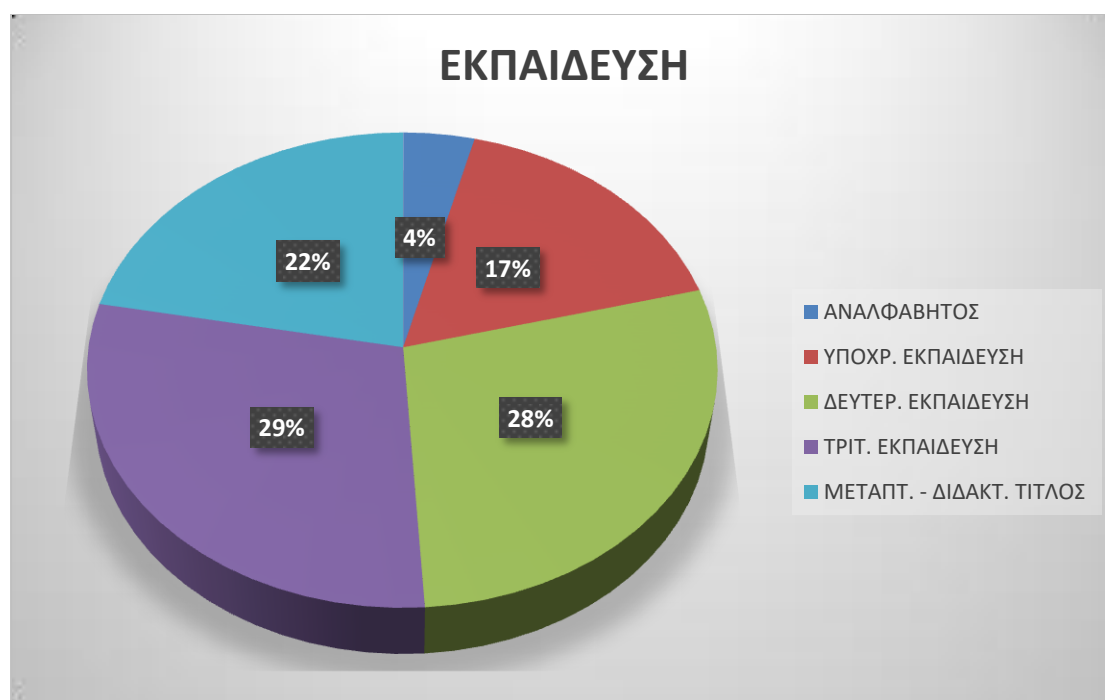
(Γράφημα 2)

3. Οι ερωτηθέντες με βάση την γραμματική τους γνώση κατηγοριοποιήθηκαν σε πέντε κατηγορίες, ήτοι των αναλφάβητων (Αναλφ/τος), των εντασσόμενων στην κατηγορία της Υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Υ.Α), δευτεροβάθμιας - τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Β'ΘΜΙΑ – Γ'ΘΜΙΑ) και τους κατόχους μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος σπουδών:

ΠΙΝΑΚΑΣ 10:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΑΝΑΛΦ/ΤΟΣ	Υ.Α.	Β'ΘΜΙΑ	Γ'ΒΑΘΜΙΑ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ – ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	
ΣΥΝΟΛΟ	100	4	17	28	29	22

Εκ των μετεχόντων στην έρευνα διαπιστώθηκε πως ποσοστό 51% έχουν ολοκληρώσει κάποιο ανώτατο ή ανώτερο πανεπιστημιακό ίδρυμα, ενώ εκ του ποσοστού αυτού, ποσοστό της τάξεως του 22%, είναι κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος:

(Γράφημα 3)

4. Με γνώμονα αν ο μετέχων στην έρευνα διαμένει (ή όχι) με παιδιά προσχολικής ηλικίας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 11:

ΣΥΝΟΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
100	42	58

Έτσι ποσοστιαία η παραπάνω απεικόνιση έχει ως ακολούθως:

(Γράφημα 4)

5. Με γνώμονα το αν διαμένει (ή όχι) με υπερήλικες, η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε αρνητικά, σε ποσοστό 87%:

ΠΙΝΑΚΑΣ 12:

ΣΥΝΟΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
100	13	87

(Γράφημα 5)

6. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (71%) ήταν έγγαμοι όπως προκύπτει ακολούθως :

ΠΙΝΑΚΑΣ 13:

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	ΑΓΑΜΟΣ/Η	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η	ΧΗΡΟΣ/Α
	100	71	20	6
				3

(Γράφημα 6)

7. Σε έξι κατηγορίες τοποθετήθηκαν οι ερωτηθέντες περί της επαγγελματικής τους ιδιότητας, ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 14:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ (ΣΥΝΟΛΟ 100)
ΑΝΕΡΓΟΣ	10
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	8
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	19
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	40
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	10
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΣ	13

Από τους μετέχοντες στην έρευνα ποσοστό 40% έφεραν την ιδιότητα του Δημοσίου Υπαλλήλου, με τους ανέργους ποσοστιαία να ανέρχονται σε 10% γεγονός που καταδεικνύει το σοβαρό ζήτημα ανεργίας. Έτσι, σχηματικώς προκύπτουν τα ακόλουθα:

(Γράφημα 7)

8. Με βάση την ετήσια εισοδηματική τους βάση, σε τέσσερις ομάδες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 15:

ΕΙΣΟΔΗΜΑ/ΕΤΟΣ	0-5000	5001-10000	10000-20000	20000 +
100	11	16	47	26

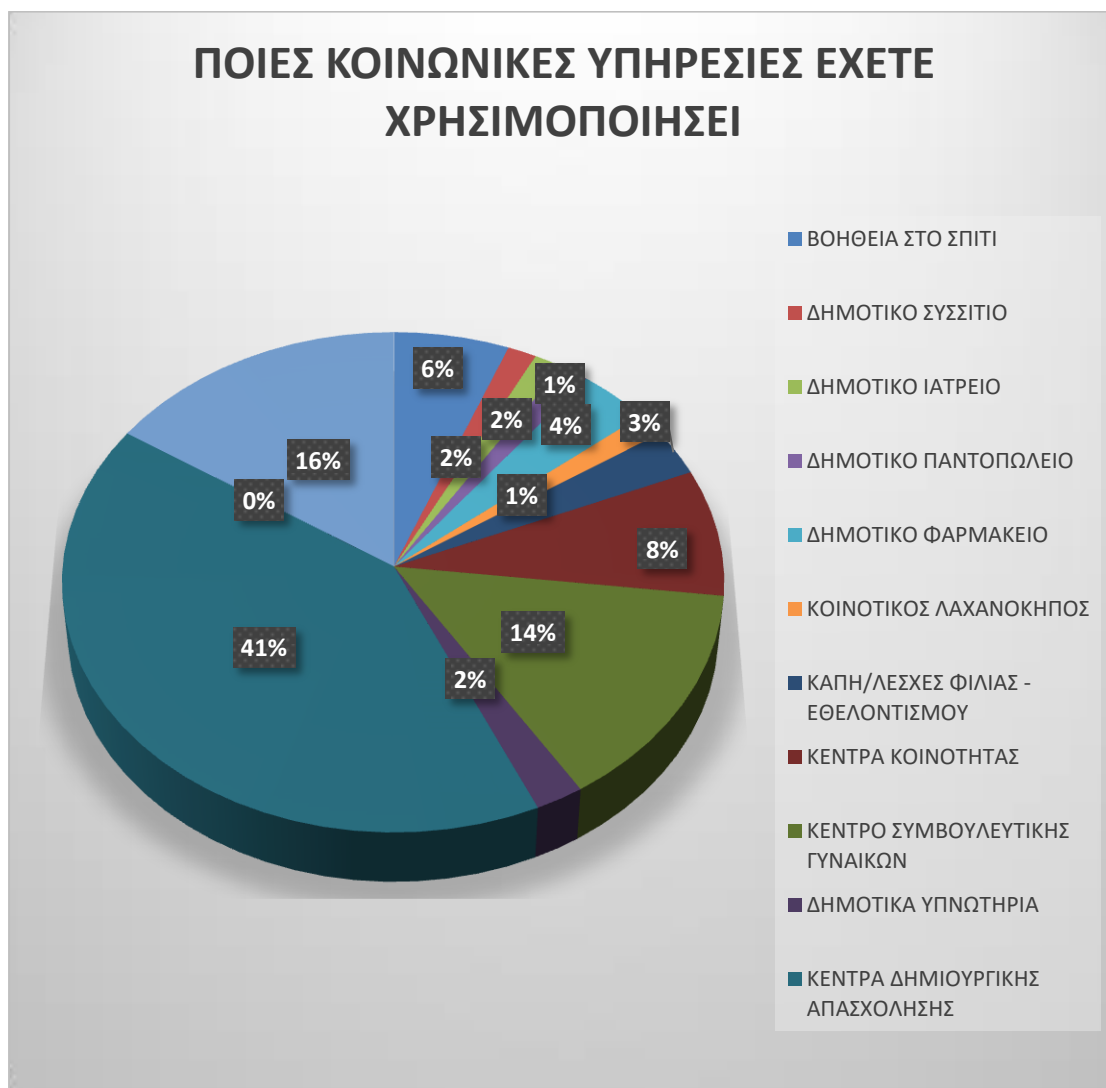
(Γράφημα 8)

9. Τέθηκε το σχετικό ερώτημα με το κατά πόσο έχουν χρησιμοποιήσει οι ερωτηθέντες τις παρεχόμενες σε αυτούς δομές, με και οι απαντήσεις τους να έχουν ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 16:

ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ 100 ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	8
ΔΗΜΛΟΤΙΚΟ ΣΥΣΣΙΤΙΟ	2
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ	2
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ	2
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	5
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΣ	2

ΚΑΠΗ/ΛΕΣΧΕΣ ΦΙΛΙΑΣ – ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ	4
ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	11
ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	19
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΥΠΝΩΤΗΡΙΑ	3
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΙΟ – ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ	0
Κ.Δ.Α.Π.- Μ.Ε.Α.	55
ΚΑΜΙΑ	21

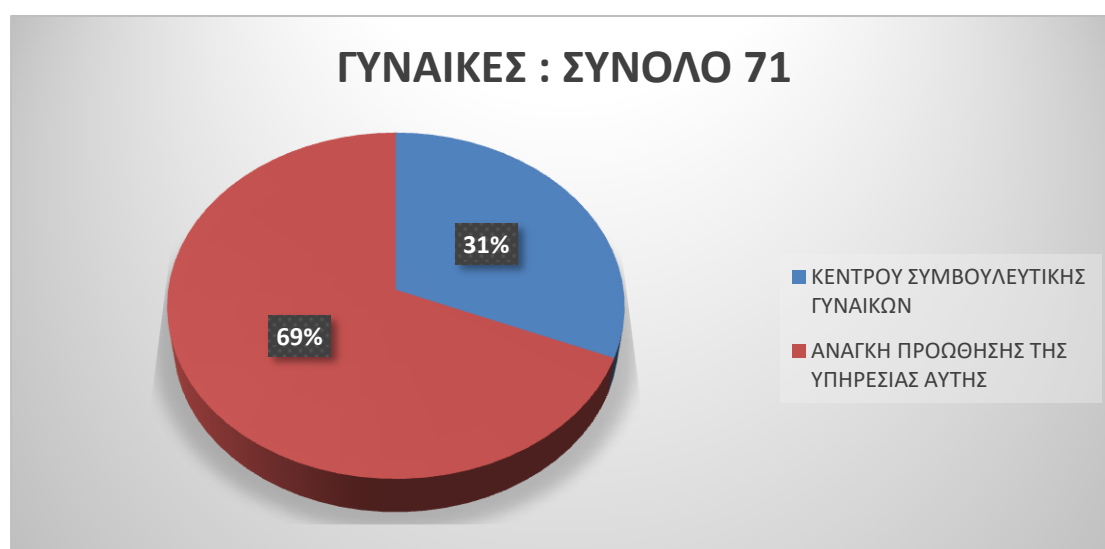
(Γράφημα 9)

Με την κυρίως χρησιμοποιούμενη δομή να είναι εκείνη των Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α., από την έρευνα προκύπτει μια αξιοσημείωτη και σπουδαία πληροφορία η οποία σχετίζεται με το Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών, οπότε δέον είναι να σταθούμε ιδιαίτερος σε αυτά τα ερευνητικά

ευρήματα. Επισημαίνεται πως για την καταγραφή των αμέσως κατωτέρω συμπερασμάτων, εκτός του παραπάνω ερωτήματος, ελήφθησαν υπ' όψιν και οι απαντήσεις του δεκάτου πέμπτου (15) ερωτήματος σχετικά με τις Υπηρεσίες που κατά την γνώμη των μετεχόντων στην έρευνα πρέπει να προωθηθούν περισσότερο. Εκ των γραφημάτων αυτών προκύπτει πως το 19% των ερωτηθέντων έχει χρησιμοποιήσει την δομή της Συμβουλευτικής Γυναικών, την ίδια δε στιγμή και σύμφωνα με το γράφημα (15) που ακολουθεί παρακάτω, το 14% των συμμετεχόντων θεωρεί πως η εν λόγω δομή πρέπει να προωθηθεί περισσότερο.

Ενδεχομένως διαβάζοντας κάποιος τις αμέσως παραπάνω λέξεις να θεωρήσει πως τα ποσοστά αυτά δεν είναι ιδιαίτερος μεγάλα, πλην όμως, με μια πιο επισταμένη μελέτη των απαντήσεων τα ποσοστά αυτά είναι τρομακτικά υψηλά. Πιο συγκεκριμένα, από τους 100 μετέχοντες στην έρευνα οι 71 είναι του γυναικείου φύλου. Έτσι επί τη βάσει αυτή, των 71 γυναικών οι οποίες συμμετείχαν οι δεκαπέντε (15) εξ αυτών δήλωσαν πως έχουν κάνει χρήση της εν λόγω δομής και τριάντα τρεις (33) θεωρούν πως η εν λόγω υπηρεσία πρέπει να προωθηθεί περισσότερο. Σημειώνεται πως όσες εκ των γυναικών απάντησαν πως έχουν κάνει χρήση της εν λόγω Υπηρεσίας, όλες τους θεωρούν πως πρέπει η Υπηρεσία αυτή να προωθηθεί περισσότερο.

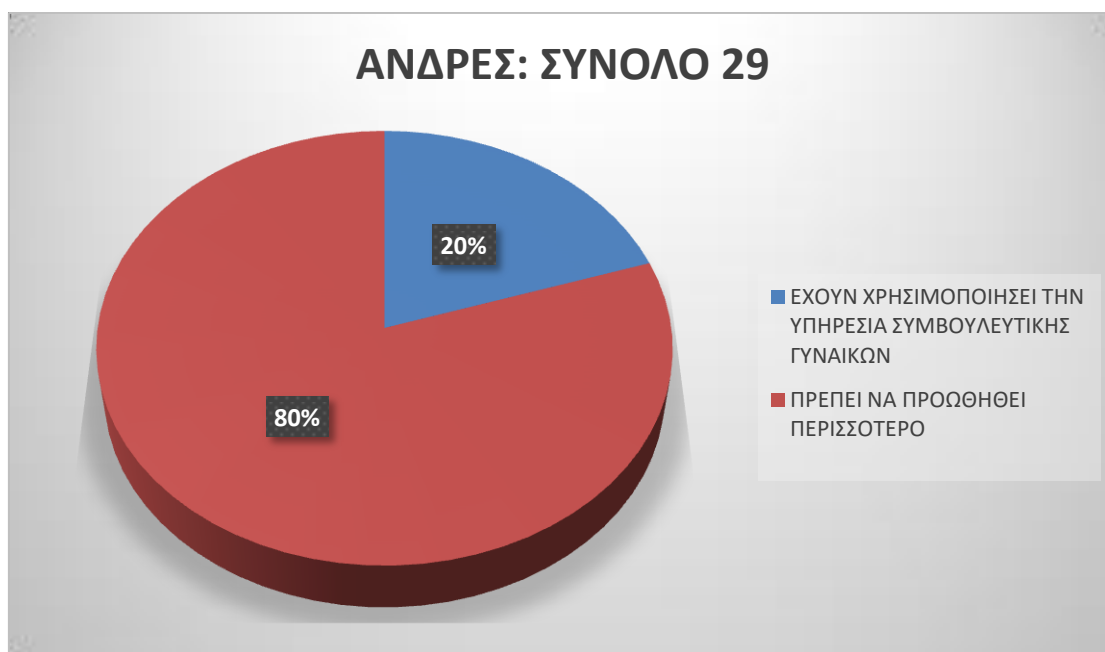
Σε ποσοστιαίες μονάδες το 69% των μετεχόντων γυναικών απαντούν και θεωρούν αναγκαία την προώθηση της εν λόγω Υπηρεσίας, το 31% την έχει χρησιμοποιήσει, την ίδια δε στιγμή σε σύνολο 15 γυναικών που έχουν χρησιμοποιήσει την εν λόγω Υπηρεσία ποσοστό 100% θεωρεί πως πρέπει να προωθηθεί ακόμη περισσότερο.

(Γράφημα 9Α)

Εκ των συμμετεχόντων στην έρευνα 29 ανδρών, οι 12 εξ αυτών υποστήριξαν την άποψη πως η εν λόγω Υπηρεσία πρέπει να προωθηθεί περισσότερο. Σε ποσοστιαία απεικόνιση επί τη

βάσει των μετεχόντων ανδρών στην έρευνα και της άποψης περί προώθησης της παραπάνω Υπηρεσίας, προκύπτει πως το 80% των συμμετεχόντων ανδρών θεωρεί αναγκαία την προώθηση της Υπηρεσίας ταύτης:

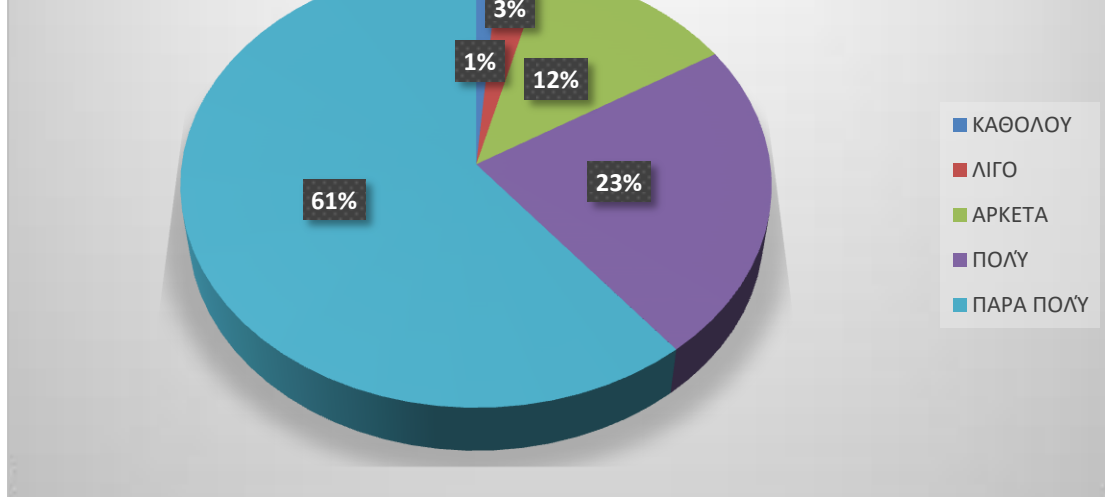
(Γράφημα 9B)

10. Η ικανοποίηση των ερωτηθέντων από τις παρεχόμενες δομές, αποτυπώνεται ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 17:

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ 100 ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ (ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ 74)
ΚΑΘΟΛΟΥ	15
ΛΙΓΟ	10
ΑΡΚΕΤΑ	16
ΠΟΛΥ	24
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	27

ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΕΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

(Γράφημα 10)

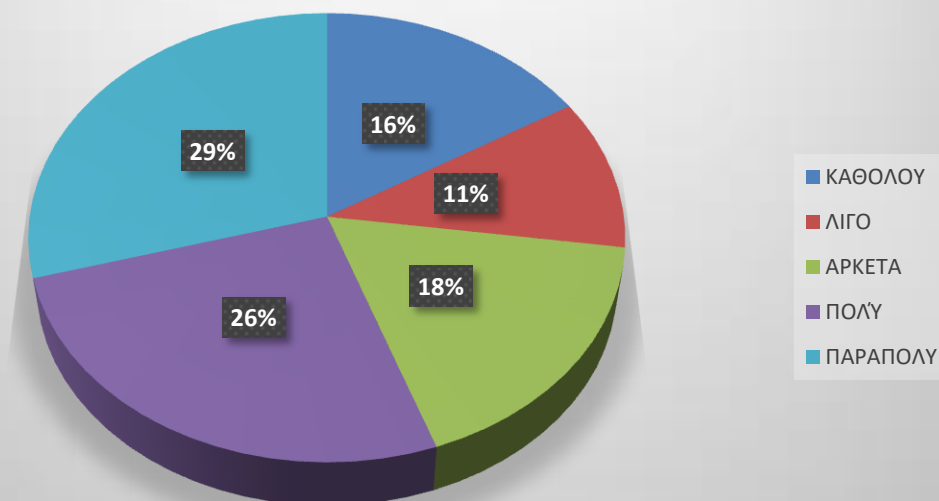
Άκρως ενθαρρυντικά είναι τα αποτελέσματα σχετικά ως προς τον βαθμό ικανοποίησης των προσώπων που έχουν κάνει χρήση των εν λόγω Υπηρεσιών καθώς ποσοστό 84% δηλώνει πως είναι (τουλάχιστον) πολύ ικανοποιημένοι από τις Υπηρεσίες αυτές. Σημειώνεται ότι 61% των απαντησάντων δηλώνουν πως είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες αυτές που είναι το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των ερωτήσεων από 10 έως 15.

11. Αναφορικά με την χρήση των Υπηρεσιών αυτών κατά την διάρκεια του έτους :

ΠΙΝΑΚΑΣ 18:

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΧΡΗΣΗΣ	ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ 100 ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ (ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ 92)
ΚΑΘΟΛΟΥ	15
ΛΙΓΟ	10
ΑΡΚΕΤΑ	16
ΠΟΛΥ	24
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	27

**ΠΟΣΕΣ ΦΟΡΕΣ (ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΧΡΟΝΟ)
ΕΧΕΤΕ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΙ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**

(Γράφημα 11)

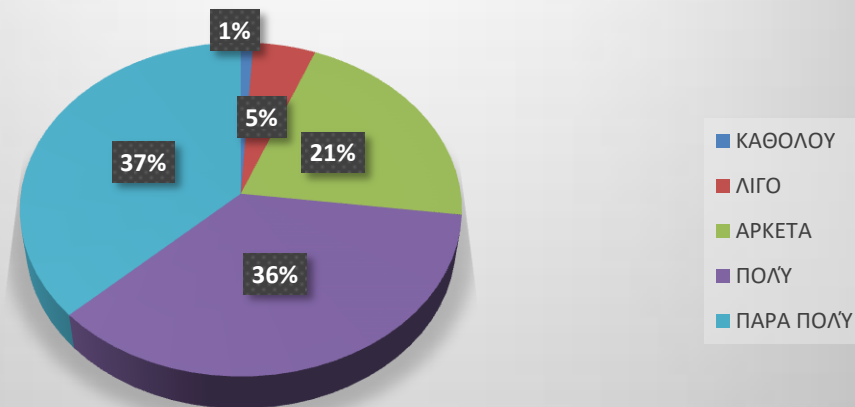
Η συχνότητα χρήσης των Υπηρεσιών αυτών (σε ποσοστό τουλάχιστον αρκετά) καταδεικνύει την εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτές, καθώς (περίπου - 76%) 3 στους 4 χρήστες του τελευταίου έτους έδωσαν θετικό πρόσημο στις παρεχόμενες Υπηρεσίες του Δήμου, ενώ ποσοστό 16% των απαντησάντων δεν έκαναν χρήση των παρεχομένων Υπηρεσιών.

12. Ως προς το κατά πόσον οι εν λόγω δομές καλύπτουν τις ανάγκες των πολιτών :

ΠΙΝΑΚΑΣ 19:

ΚΑΛΥΨΗ ΑΝΑΓΚΩΝ	ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ 100 ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΚΑΘΟΛΟΥ	1
ΛΙΓΟ	5
ΑΡΚΕΤΑ	21
ΠΟΛΥ	36
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	37

**ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ
ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ**

(Γράφημα 12)

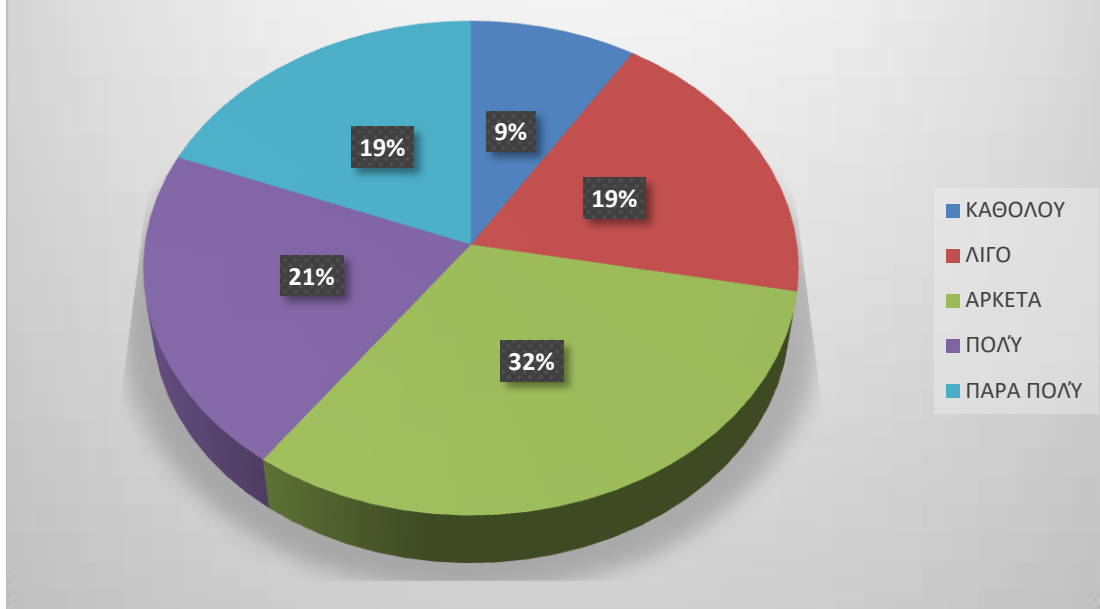
Εντυπωσιακά είναι τα ποσοστά των απαντήσεων των ερωτηθέντων στο παραπάνω ερώτημα καθώς το 94% των απαντησάντων θεωρεί πως οι εν λόγω Υπηρεσίες καλύπτουν αρκετά, πολύ και πάρα πολύ τις δημοτικές ανάγκες.

13. Αναφορικά με την παρεχόμενη ενημέρωση από την πλευρά του Δήμου και των Υπηρεσιών στους πολίτες έτσι ώστε να είναι γνωστές στους χρήστες οι Υπηρεσίες αυτές:

ΠΙΝΑΚΑΣ 20:

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ 100 ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΚΑΘΟΛΟΥ	9
ΛΙΓΟ	19
ΑΡΚΕΤΑ	32
ΠΟΛΥ	21
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	19

ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΠΑΡΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ

(Γράφημα 13)

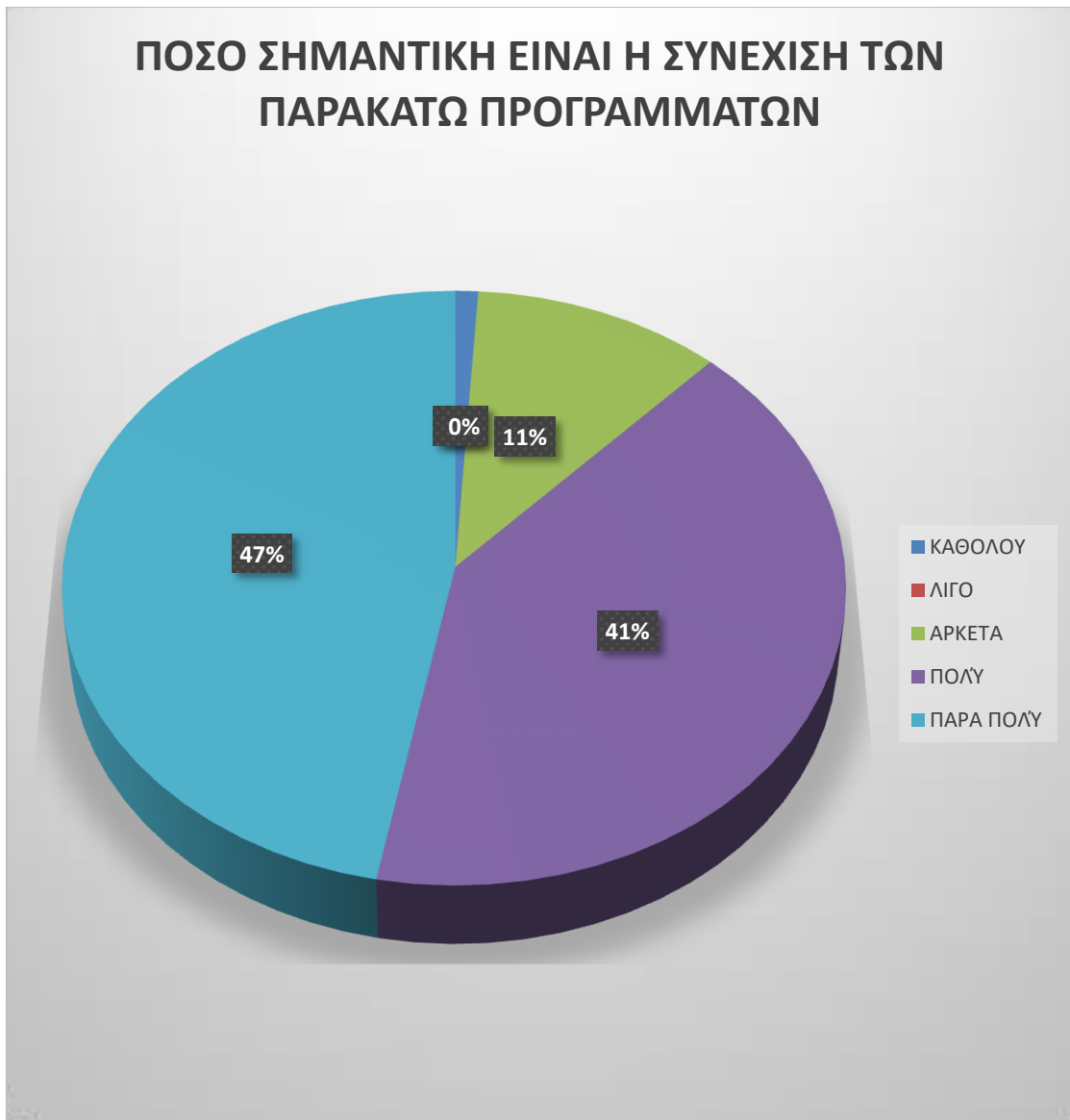
Με το ποσοστό των πολιτών που θεωρούν πως η ενημέρωση για τις παρεχόμενες Υπηρεσίες να είναι στις κατηγορίες, αρκετά, πολύ και πάρα πολύ στο 72 %, ένα ποσοστό 28% θεωρεί πως η ενημέρωση είναι ελλιπείς έως ανύπαρκτη. Το εν λόγω ποσοστό είναι υψηλό καθώς ξεπερνά το 1/4 των απαντησάντων γεγονός που δείχνει την ανάγκη ενημέρωσης από την πλευρά του Δήμου κυρίως των πολιτών σχετικά με τις παρεχόμενες σε αυτούς δυνατότητες σχετικά με τις εν λόγω Υπηρεσίες.

14. Η Σπουδαιότητα – σημαντικότητα του παρεχόμενου έργου από τους ερωτηθέντες αποτυπώθηκε ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 21:

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ	ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ 100 ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΚΑΘΟΛΟΥ	1
ΛΙΓΟ	0
ΑΡΚΕΤΑ	11
ΠΟΛΥ	41
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	47

ΠΟΣΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

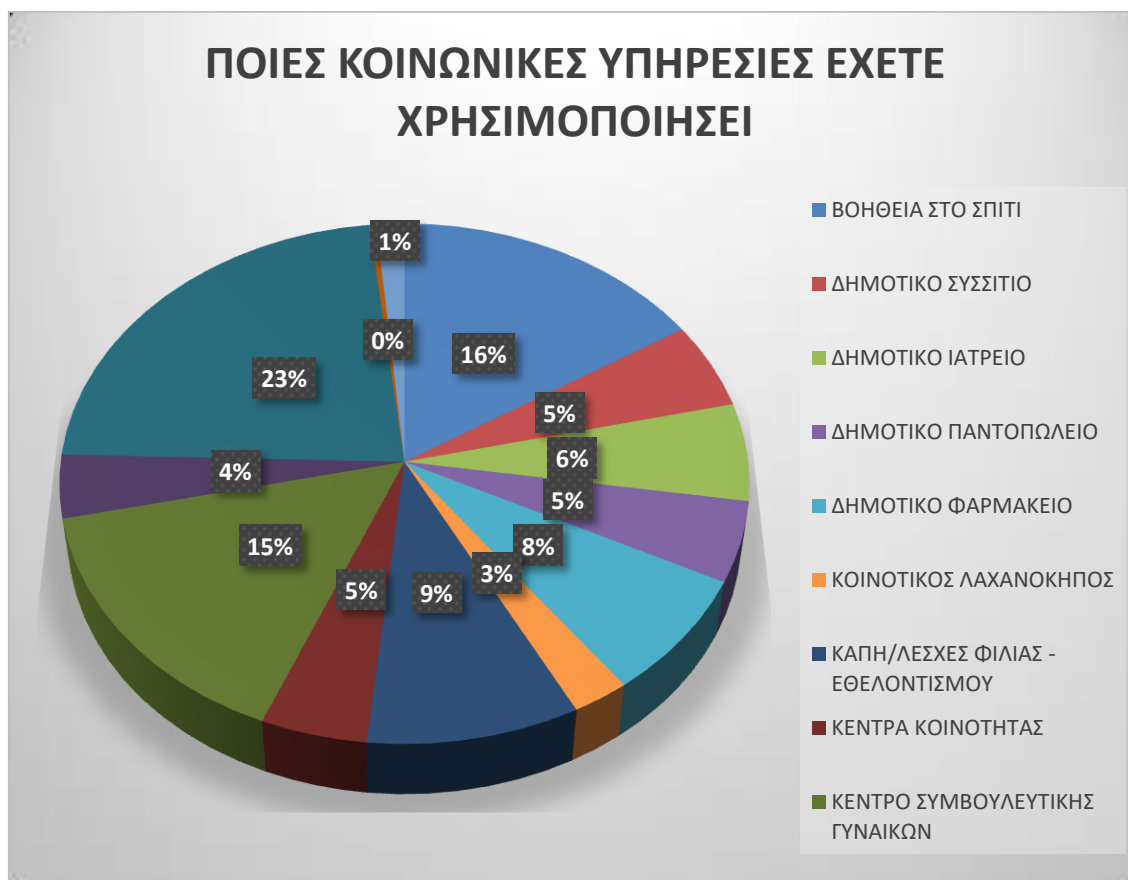
(Γράφημα 14)

Ιδιαίτερως υψηλά είναι τα ποσοστά των απαντησάντων σχετικά με την σπουδαιότητα των παρεχομένων σε αυτούς δομών όπου το 99% των ερωτηθέντων απάντησε πως το εν λόγω έργο είναι από αρκετά έως πάρα πολύ σημαντικό. Η εν λόγω καθολικότητα των απαντήσεων σχετικά με την σπουδαιότητα της υπηρεσίας καταδεικνύει την εμπιστοσύνη των πολιτών, αλλά και την αναγκαιότητα ύπαρξης και εξακολούθησης των παρεχομένων υπηρεσιών. Επισημαίνεται πως το 47% των απαντησάντων έδωσαν την απάντηση πως η σπουδαιότητα του εγχειρήματος είναι «πάρα πολύ» μεγάλη με το ποσοστό αυτό να είναι το υψηλότερο στις ερωτήσεις 11, 12, 13, 14 και 15.

15. Τελευταίο των ερωτημάτων αναφέρεται στο ποια είναι η Υπηρεσία που πρέπει να προωθηθεί περισσότερο με τα αποτελέσματα να έχουν ως ακολούθως:

ΠΙΝΑΚΑΣ 22:

ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ 100 ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	45
ΔΗΜΛΟΤΙΚΟ ΣΥΣΣΙΤΙΟ	15
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ	17
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ	14
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	21
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΣ	7
ΚΑΠΗ/ΛΕΣΧΕΣ ΦΙΛΙΑΣ – ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ	26
ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	13
ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	43
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΥΠΝΩΤΗΡΙΑ	11
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΙΟ – ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ	1
Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α.	64
ΚΑΜΙΑ	4

(Γράφημα 15)

Προς αποφυγή ασκόπων επαναλήψεων δέον είναι να αξιολογηθεί η απάντηση ταύτη με τα αναπτυχθέντα ήδη στο ερώτημα περί των κοινωνικών Υπηρεσιών που έχουν χρησιμοποιηθεί από τους χρήστες αυτών, επιπρόσθετα σε αυτά, φαίνεται πως η προώθηση των Υπηρεσιών συγκεντρώνει τα ίδια ποσοστά εκτός των Υπηρεσιών Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α. (23%), Βοήθειας στο Σπίτι (16%), Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών (15%).

4.2 Συμπεράσματα

Δια της παραπάνω έρευνας επιχειρήθηκε η καταγραφή, δια του διανεμηθέντος ερωτηματολογίου, των απόψεων των ερωτηθέντων – απαντούντων σχετικά με τις παρεχόμενες Υπηρεσίες στην πόλη της Καλαμάτας που σκοπό έχουν να βελτιώσουν την καθημερινότητα των πολιτών. Εκ των ερευνητικών ερωτημάτων τα οποία διατέθηκαν στους ερωτώμενους και σε εναρμόνιση των διαπιστώσεων που ήδη έχουν αναπτυχθεί παραπάνω, διαπιστώθηκε πως, η συντριπτική πλειοψηφία των απαντούντων ήταν γυναίκες (71%), ενώ πάνω από το 50% (53% ακριβέστερα) των απαντούντων ήταν στην ηλικιακή ομάδα 40 – 64 ετών. Με την πλειονότητα των μετεχόντων στην έρευνα να είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (29%) και κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος (22%), προέκυψε πως κύριοι χρήστες των εν λόγω δομών είναι κατά βάση οι έχοντες την επαγγελματική ιδιότητα του Δημοσίου Υπαλλήλου (σε ποσοστό 40%), με τα ετήσια εισοδήματά τους να ξεπερνούν τις 10.000 ευρώ (σε ποσοστό 98 %). Μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 10% των ανέργων είναι χρήστες των παρεχομένων προγραμμάτων. Ειδικώς, ως προς τους ανέργους, πρέπει να συνυπολογιστεί πως εκ της ερευνής προέκυψε πως ποσοστό 100% θεωρούν την αναγκαιότητα συνέχισης των εν λόγω προγραμμάτων (αρκετά, πολύ και πάρα πολύ) σημαντική, ενώ ποσοστό 40% εξ αυτών κρίνει την σχετική ενημέρωση ως ανύπαρκτη ή λιγοστή. Αξιοσημείωτο δε είναι το γεγονός ότι, το 50% των ανέργων ανήκει στην ηλικιακή ομάδα των 20 – 39 και το λοιπό 50% στην ηλικιακή ομάδα των 40 -64. Με δεδομένο λοιπόν πως οι λοιποί επαγγελματικοί κλάδοι του ερωτηματολογίου έχουν ευκολότερη πρόσβαση στην πληροφορία, είναι αναγκαία η προώθηση της ενημέρωσης, πρωτίστως των οικονομικά ανίσχυρων πολιτών, προκειμένου οι τελευταίοι να αποκτήσουν πρόσβαση στις δομές αυτές που θα βελτιώσουν της συνθήκης διαβίωσής τους. Δέον είναι να προσεχθεί ιδιαίτερος πως ποσοστό 31% των γυναικών που μετείχαν στην εν λόγω έρευνα έχει ήδη χρησιμοποιήσει το Κέντρο Συμβουλευτικής, ενώ το 69% των γυναικών (και το 80% των μετεχόντων ανδρών) θεωρεί αναγκαία την προώθηση της εν λόγω Υπηρεσίας. Επιπροσθέτως, είναι δεικτική της αποδοτικότητας των δομών αυτών ο βαθμός ικανοποίησης των όσων συμμετείχαν στην έρευνα καθώς ποσοστό 84% (61% πάρα πολύ και 23% πολύ) δηλώνει την ικανοποίησή του ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ποσοστό που εναρμονίζεται με το ότι 88% (47% πάρα πολύ και 41% πολύ) των μετεχόντων θεωρούν την συνέχιση των Υπηρεσιών αυτών σπουδαία. Ποσοστό 40% των έγγαμων έχουν κάνει χρήση των Κ.Δ.Α.Π. – Μ.Ε.Α. και 16% καμίας από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες. Πιο συγκεκριμένα μεταξύ 20 έως 39 ετών, το 69% των ερωτηθέντων έχει κάνει χρήση των Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α., το 35% χρήση της παρεχόμενης Υπηρεσίας Συμβουλευτικής Γυναικών και ποσοστό 87% θεωρεί πως πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω το Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α. Στην αμέσως

επόμενη ηλικιακή ομάδα, πάντοτε των εγγάμων, οι χρήστες της Υπηρεσίας των Κ.Δ.Α.Π. – Μ.Ε.Α. ανέρχονται σε 32%, μόλις το 8% δηλώνει πως έχει κάνει χρήση της παρεχόμενης Υπηρεσίας Συμβουλευτικής Γυναικών ενώ ποσοστό 40% επικροτεί την προώθηση της Υπηρεσίας αυτής. Ποσοστό 91% των εγγάμων ερωτηθέντων της ηλικιακής ομάδας 20 – 39 δηλώνουν τουλάχιστον αρκετά ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες Υπηρεσίες του Δήμου, την στιγμή που στην ίδια κατηγορία (εγγάμων) και στην ηλικιακή ομάδα 40 – 64 το ποσοστό ανέρχεται σε 35%. Αξιοσημείωτο είναι πως οι απαντήσαντες και εντασσόμενοι στην κατηγορία «χήροι/ες», σε ποσοστό 100%, δείχνουν να επιζητούν την κοινωνική συναναστροφή με την συμμετοχή τους σε κέντρα κοινότητας και ΚΑΠΗ/ Λέσχες Φιλίας και Εθελοντισμού. Περαιτέρω, ποσοστό 80% των διαζευγμένων απάντησε ως έχει χρησιμοποιήσει την Υπηρεσία του Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α. και το αυτό ποσοστό θεωρεί πως η Υπηρεσία αυτή πρέπει να προωθηθεί περισσότερο. Το 99% των ερωτηθέντων που απαντούν στην ερώτηση σχετικά με το πόσο σημαντική είναι η συνέχιση των υπηρεσιών ότι είναι αρκετά έως πάρα πολύ, δεικτικό της εμπιστοσύνης που τρέφουν οι ερωτώμενοι σχετικά με την αναγκαιότητα συνέχισης των προγραμμάτων αυτών, ενώ παρατηρείται πως ποσοστό 94% έχει την άποψη πως οι υπηρεσίες αυτές καλύπτουν τις ανάγκες των δημοτών. Από τις απαντήσεις αυτές εμφανίζεται μια διάχυτη ικανοποίηση των μετεχόντων σε ποσοστό 96% να δηλώνουν τουλάχιστον αρκετά ικανοποιημένοι από αυτές, ενώ πρέπει να επισημανθεί πως το 33% που δήλωσαν πως δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από τις εν λόγω Υπηρεσίες, δεν έχουν χρησιμοποιήσει καμία από αυτές.

Εν κατακλείδι, προκύπτει στην πλειονότητα των χρησιμοποιούντων τις εν λόγω Υπηρεσίες μεγάλη ικανοποίηση και έκδηλη εμπιστοσύνη. Ομοίως οι πολίτες δείχνουν εμφανώς ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες Υπηρεσίες την στιγμή που διαφαίνεται μια ανεπάρκεια ως προς την παρεχόμενη, στους πολίτες και δη χρήστες, ενημέρωση ως προς τις δημοτικές Υπηρεσίες. Επιπροσθέτως αναιμική χαρακτηρίζεται η χρήση των Υπηρεσιών από τους ανέργους, οι οποίοι δεν δείχνουν να μετέχουν στα προγράμματα καίτοι η λογική χρήσης των εν λόγω προγραμμάτων είναι κατά βάση απευθυντέα σε αυτούς. Σε αυτήν την κατεύθυνση κρίνεται επιβεβλημένη η επανασχεδίαση του προγράμματος ενημέρωσης των πολιτών που δύνανται να αποτελέσουν τους χρήστες των παρεχόμενων υπηρεσιών προς αυτούς και κυρίως των ευπαθών κοινωνικών ομάδων οι οποίοι έχουν και την μεγαλύτερη ανάγκη ως προς την χρήση των προγραμμάτων αυτών, ειδικώς εκείνων που έχουν να κάνουν με την υγειονομική περίθαλψη και της κοινωνικής συνάθροισης ως μέσω κοινωνικών συναναστροφών μεταξύ τους. Την μερίδα του λέοντος κατέχουν τα Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α., το Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών, τα Κέντρα Κοινότητας, η Βοήθεια στο Σπίτι, ενώ στο ερώτημα σχετιζόμενο με την ανάγκη προώθησης των Υπηρεσιών, μετά τα Κ.Δ.Α.Π.-Μ.Ε.Α. που εξακολουθούν να βρίσκονται στην κορυφή, το πρόγραμμα Βοήθειας

στο Σπίτι και το Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικιών ευρίσκονται πολύ υψηλά στις προτιμήσεις των ερωτηθέντων, τη στιγμή που Υπηρεσίες όπως το Δημοτικό Μαγειρείο – Εστιατόριο, ο Κοινοτικός Λαχανόκηπος δεν έδειξαν να βρίσκονται στις προτιμήσεις των μετεχόντων στην έρευνα. Στην έρευνα αυτή προέκυψε πως η ευαισθησία των γυναικών και η ανταπόκρισή τους σε αυτήν υπήρξε πολύ μεγαλύτερη από εκείνη των ανδρών καθώς επίσης πως οι απαντήσαντες στο ερωτηματολόγιο είχαν σε μεγάλο ποσοστό ολοκληρώσει πανεπιστημιακές, μεταπτυχιακές ή και διδακτορικές σχολές.

4.3. Προτάσεις

Δίχως αμφιβολία οι παραπάνω δομές συνιστούν μια άκρως εμφατική έκφραση του Κοινωνικού Κράτους με επίκεντρο τον πολίτη ο οποίος άλλωστε είναι και ο τελικός αποδέκτης αυτών των Υπηρεσιών. Είναι σαφές πως οι εν λόγω Υπηρεσίες χρήζουν περισσότερων προωθητικών ενεργειών που σχετίζονται τόσο με την ενημέρωση των πολιτών, περί της υπάρξεώς τους, όσο και με τις παρεχόμενες σε αυτούς υπηρεσίες, καθόσον είναι εμφανής η ελλιπής πληροφόρηση των πολιτών. Εν αρχή, η ενημέρωση θα μπορούσε να εξασφαλιστεί με διανομή εντύπου υλικού διαμοιραζόμενου στους πολίτες εσωκλείστως ταχυδρομικού φακέλου (ή μέσω του λογαριασμού ύδρευσης) αλλά και την τοποθέτηση σε κεντρικά σημεία της πόλεως του εντύπου αυτού οπότε και οι πολίτες θα μπορούσαν να λάβουν σχετική γνώση, ακολούθως με την προώθηση των προγραμμάτων διαμέσου των μέσων μαζικής ενημέρωσης της πόλεως όπου και θα ενημερώνονται οι δημότες σχετικά όχι μόνο για την ύπαρξη και τη λειτουργία των φορέων αλλά και τις παρεχόμενες υπηρεσίες καθώς και τα κριτήρια που απαιτούνται για τον καθορισμό των δικαιούχων. Περαιτέρω, η εγκατάσταση ενός ενιαίου συστήματος στο οποίο θα φυλάσσονται τα δεδομένα των χρηστών, θα επέτρεπε τόσο στον φορέα όσο και στους χρήστες να περιορίζουν την γραφειοκρατία και την προσκόμιση νέων δικαιολογητικών προκειμένου να αιτηθούν την υπαγωγή στο εκάστοτε πρόγραμμα. Με άλλα λόγια η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με βάση τον αριθμό φορολογικού μητρώου, το ονοματεπώνυμο του εκάστοτε δικαιούχου καθώς και τον Αριθμό Μητρώου Κοινωνική Ασφάλισης, θα εξοικονομούσε χρόνο τόσο στις διοικητικές υπηρεσίες, όσο και στους πολίτες ενώ θα υπήρχε καλλίτερη συνεργασία και συντονισμός των φορέων και χρηστών παράλληλα δε, στον Δήμο θα δημιουργείτο μια βάση δεδομένων όπου ο τελευταίος θα είχε ακριβή και ολοκληρωμένη εικόνα των χρηστών.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

Αμίτσης, Γ. (2001). Αρχές Οργάνωσης και Λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Βενιέρης, Δ. (2015). Κοινωνική Πολιτική Έννοιες & Σχέσεις. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Βενιέρης, Δ., & Παπαθεοδώρου, Χ. (Επιμ.) (2003). Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα .

Γκέκας, Ρ. & Μήτσου, Κ., (2011), Η ευρωπαϊκή τοπική αυτοδιοίκηση. Συγκριτικά στοιχεία και πολιτικές, Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης.

Εγκυκλοπαίδεια Δομή, (2007α), «Αυτοδιοίκηση», Αθήνα: Εκδόσεις Δομή.

Κασιμάτη, Κ. (2006). Κοινωνικός Σχεδιασμός και Αξιολόγηση – Μέθοδοι και Πρακτικές. (3η έκδοση). Αθήνα: Gutenberg.

Κοντιάδης, Ξ., & Απίστουλας, Δ. (2006). Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Κορασίδου, Μ. (2002). Όταν η αρρώστια απειλεί. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Μηλιτσή-Νίκα, Α. & Θεοφιλοπούλου-Στεφανούρη, Χ., (2010), Καλαμάτα: Οδοιπορικό σε πλατείες και δρόμους της πόλης μέσα από τα τεκμήρια δημοσίων και ιδιωτικών αρχείων 1830-1940, Καλαμάτα: Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Οικονόμου, Χ. (2004). Πολιτικές Υγείας στην Ελλάδα & τις Ευρωπαϊκές Κοινωνίες. Αθήνα: Εκδόσεις ΔΙΟΝΙΚΟΣ.

Πετμεζίδου, Μ. (Επιμ.) (2006). Οι τρεις Κόσμοι του Καπιταλισμού της Ευημερίας. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πετμεζίδου, Μ., & Παπαθεοδώρου, Χ. (Επιμ.) (2004). Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός. Αθήνα: Εξάντας.

Προκλήσεις και Προοπτικές. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Σακελλαρόπουλος Θ. – Αγγελάκη Μ. (2016) , «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική: από την άτολμη ανάπτυξη στο αβέβαιο μέλλον» , Αθήνα : Διόνικος,

Σακελλαρόπουλος, Θ. (1999). Η Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους. (Τόμος Α΄). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε.

Σπηλιωτόπουλος, Ε., (2010), Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Στασινοπούλου Ο.(2006), «Εισαγωγή στην Κοινωνική Πολιτική» Αθήνα .

Στασινοπούλου, Ο. (2004). Κράτος Πρόνοιας Ιστορική Εξέλιξη – Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις. (8η έκδοση). Αθήνα: Gutenberg.

Τάτσος, Ν., (1988), Οι κρατικές επιχορηγήσεις προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση, Επιστημονικές Μελέτες 2, Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης.

Ξένη βιβλιογραφία

Spicker P (2008), Social Policy. Themes and Approachnews. Briston : The policy Press

Antonucci, L., Hamilton, M., & Roberts, S. (2014). Young People and Social Policy in Europe.

Dealing with Risk, Inequality and Precarity in Times of Crisis. London: Macmillan.

Πηγές

Απόφαση Αριθ. 62728, (2017), «Έγκριση της αριθ. 61/2017 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Καλαμάτας Ν. Μεσσηνίας με την οποία τροποποιείται ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου», ΦΕΚ 1297, Τεύχος Β΄, 13 Απριλίου.

Δήμος Καλαμάτας, (2012), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012-2014, Α΄ Φάση– Στρατηγικός Σχεδιασμός.

Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης – Τελική Έκθεση Κοινωνική Πολιτική & Τοπική Αυτοδιοίκηση

Διαδικτυακές πηγές

www.tharrosnews.gr

www.ert.gr

www.best-tv.gr

www.messinialive.gr

www.kalamatain.gr